

Wanakkam-reis

naar India

van 3 Juli tot en met

2 Augustus 1992

VERSLAG VAN DE WANAKKAM-REIS VAN 3 JULI TOT EN MET 2 AUGUSTUS 1992.

Even voorstellen :

- De reizigers : - Jan en Rosette Lebegge-Van Herpe, respectievelijk 47 en 44 jaar, wonende te Sint-Stevens-Woluwe, ouders van 4 kinderen waarvan reeds één gehuwd.
- E.H. Jos Geyskens, pastoor van Sint-Stevens-Woluwe, geboren in 1940.
- Rik en Martha Vanlerberghe-Schockaert, respectievelijk 58 en 60 jaar, wonende te Meise, ouders van 4 kinderen waarvan reeds één gehuwd. (hun geadopteerde zoon Yesudass of kortweg Yessy reist mee naar Madras en maakt enkel de heen- en terugreis mee)
- Hun opdracht : De vijf hebben als taak de lopende projecten van Wanakkam te evalueren ter plaatse, en op zoek te gaan naar nieuwe projecten ten bate van de armsten der armen in India. Zij zijn de afgevaardigden van het volledige Wanakkam-team. Zij moeten alle vragen en suggesties noteren. Er kunnen enkel toezeggingen gedaan worden na bespreking met het volledige team na de reis.

Vrijdag 3 juli 1992

Op vrijdag 3 juli is de grote dag aangebroken. De valiezen zijn klaar. Alle papieren worden nog eens nagecheckt. Alles wat we moesten meenemen werd op alle mogelijke plaatsen in de valiezen en zakken bijgestoken. Met 6 personen (Yessy was er ook bij) hebben we een totaal gewicht van 144 kg. Dus een overgewicht van 24 kg. Gelukkig is de Lufthansa zeer breed en we moeten niet bijbetalen.

Om 11 u.09 stijgen we op met een Boeing 727 richting Frankfurt. We landen er reeds om 11 u.50.

In Frankfurt is het één geharrewar. We vinden toch waar we moeten zijn voor onze vlucht naar Bombay met Air India. Het wordt een Boeing 747, een Jumbo. Om 15 u.46 stijgen we op richting India. We overvliegen Duitsland, Oostenrijk, Hongarije, Roemenië, Turkije, Iran, Pakistan. On ons deel van het vliegtuig wordt de film "The Hook" gedraaid en op kanaal 6 van de "Inflight Music" kunnen we luisteren naar mooie klassieke muziek. Naast Yessy zit een Indiër die kok is bij Nissan, in Duitsland, en nu in verlof gaat voor twee maand naar India.

Om 20 u. '30 zien we rechts de lichtjes van Teheran. Nog drie uren te vliegen. Om 23 u. 07 landen we in Delhi. Het is hier 2 u. 37 plaatselijke tijd. We maken van de gelegenheid gebruik om de wijzers van ons uurwerk 3 u.30 door te draaien.

Zaterdag 4 juli 1992

We vertrekken terug om 3 u. 50 en landen in Bombay om 5 u.17. Beladen met onze handbagage zetten we voet aan wal bij een hitte van meer dan 30 graden Celsius. En wie staat er juist naast de trap. Toch niet waar zeker, onze goeie vriend Neville Saldanha, fier als een pauw. Neville helpt ons de formaliteiten vervullen en gaat dan terug werken tot 7 u. Ondertussen moeten we door de douane en Jan moet de video camcorder die hij meegekregen heeft van Father Asirvatham aangeven. Hij

geeft deze aan als persoonlijke eigendom en het wordt aldus genoteerd achteraan in zijn internationale reispas. Zo wordt het voor deze video camcorder ook een reis India heen en terug. De video-camera achterlaten betekent een taks te betalen van 200 % van de aankoopwaarde.

Als Neville terugkomt bestelt hij twee taxi's die ons naar de Y.W.C.A. brengen, een logement besteld door Jeanne Devos. We krijgen daar een kamer voor de mannen en een kamer voor de vrouwen. We krijgen al een ontbijt en kunnen wat uitrusten. Ondertussen is Neville naar huis gaan slapen. Hij heeft twee shiften achtereen gedaan, samen met een collega om ons te kunnen ontvangen. Yessy gaat ook mee met hem. Hij zal zorgen dat Yessy op tijd zijn vliegtuig naar Madras kan nemen.

's Middags komt Jeanne Devos ons bezoeken. We gaan samen naar het Taj Mahal hotel dat vlak in de buurt gelegen is. We hebben ondertussen al een nieuwe kennis, Marleen Schepers van Antwerpen, die een goede bekende is van Jeanne en al meerdere malen India bezocht heeft.

In de Taj Mahal genieten we van de air-conditioning, we eten en drinken er smakelijk, niet-Indisch. We kopen er postzegels en postkaarten.

Nadien gaan we telefoneren naar Father Rogers en naar thuis : we zijn goed aangekomen.

Na het avondmaal met zelfbediening in de Y.W.C.A. hebben we op de kamer van de mannen onze eerste Eucharistie-viering. Het thema is de zending van de leerlingen. Mc 6, 7-13. " Jezus begon hen twee aan twee uit te zenden. De zending van de Kerk is geen éénmanszaak. Het is team-werk. Bij tegenstand op onze zending moeten wij elkaar steunen en bemoedigen. Wij moeten ons gemakkelijk kunnen verplaatsen, nergens aan vastzitten, alles achterlaten om de armen te kunnen ontmoeten".

Zondag 5 juli 1992

Na een goede nachtrust met open venster en draaiende fan staan we op om 7 u.30 en ontbijten om 8 u.

Om 9 u. staan we al klaar aan de uitgang want Sr Shakuntala zal ons komen ophalen.

Wie er maar niet komt opdagen is Sr Shakuntala. Ondertussen slaan we het straatgebeuren gade. Mensen vegen met een bezem van lange takken de aarde schoon op de plaats waar bij ons normaal een voetpad zou liggen. Alles wordt mooi aan de kant op hoopjes gevaagd. Dan komt een oud vrouwtje met een primitief karretje voorbij en raapt al de vuilhoopjes op met twee kartonnen plaatjes. Zo werkt blijkbaar de reinigingsdienst van de stad Bombay. Althans in deze meer residentiële wijk.

Af en toe komen een paar mannen voorbij met een grotere kar en ze roepen wat naar de huizen toe. We konden het natuurlijk niet verstaan. Het moet zoiets geweest zijn van "vodden en benen", zoals het bij ons vroeger gebeurde.

Het blijft maar duren en ondertussen is ook het theekraampje aan de uitgang van een soort polykliniek, vlak naast de Y.W.C.A. geopend. We profiteren ervan en drinken gauw voor 2 Rs. "een meter thee". We noemen dit zo omwille van het ritueel waarop de thee gemengd en tegelijkertijd afgekoeld wordt. Men giet de thee enkele malen van het ene potje in het andere, de hand die giet zo hoog mogelijk houdend en in de andere hand het potje dat de thee opvangt.

Rond 10 u. komt Zuster Shakuntala eindelijk opdagen. Er was een moeilijkheid geweest met de spoorlijn.

We nemen eerst twee taxi's tot het station "Church Gate". Een net station bijna zoals Brussel Noord. We nemen er de elektrische trein tot een bepaald station, dan nog een autoriksja en we komen ter plaatse. We zijn aan de Vakola Pipe Line in Santacruz East. De vier zusters van de "helpers of Mary" betrekken er een kleine plaats en een keuken. De kleine plaats doet terzelfdertijd dienst als slaapkamer, zitkamer en

kapel. Na een kleine verfrissing vertrekken we met Sr Shakuntala en Sr Mangala naar de sloppen. Het is amper tweehonderd meter te voet en we zitten er reeds middenin.

Aan de rand een enorme stinkende vuilnisbelt, en langs moerassige grond en open riolen komen we aan bij de kleine huisjes, of wat er voor moet dienen. Daar wonen de armen waarvoor de zusters werken. Het opstijgende grondvocht is hier één van de grote problemen, alsook de lekkende daken. De zusters konden reeds in enkele huisjes zorgen voor een stevige vloer en het herstellen van het dak zodat het er veel gezonder wordt om wonen. Hier noteren we dan ook ons eerste project.

We bezoeken enkele huisjes van mensen die reeds geholpen werden en van mensen die hulp gevraagd hebben. Ook bezoeken we een zieke eenzame man die lijdt aan T.B.C. en geen geld heeft om medicijnen te kopen. Hiervoor laten we een gift die we meekregen achter bij de zusters.

Deze sloppenwijk ligt vlak naast het vliegveld van Santacruz. We konden zo de vliegtuigen zien staan.

Na deze confrontatie met de armsten der armen tronen de zusters ons naar hun schooltje waar ze een beschuttende werkplaats begonnen zijn voor gehandicapten. De gehandicapten uit de sloppenwijken zijn er dubbel erg aan toe. In een klaslokaaltje maken we kennis met een twintigtal van deze gehandicapten. Daar het zondag is zijn ze voor deze gelegenheid speciaal opgekomen. Het is voor deze beschutte werkplaats dat Wanakkam reeds de fondsen opstuurde voor het aankopen van een autoriksja voor het vervoer van de materialen van en naar de fabrieken. Ze kregen reeds werk voor het verpakken van blauwsel, en voor het nazien en sorteren van kleine metalen hulsjes. Voor dit project stortte de Don Bosco-school van Halle reeds een belangrijke som.

Het probleem in de primitieve beschutte werkplaats is eveneens het overstromingsgevaar, zodat ze geen produkten kunnen opslaan en in het regenseizoen zo goed als werkloos zijn. Misschien kan een verhoogd platform in beton hier een oplossing geven. Bij het bezoek aan dit klein compound komt zich ook een jongeman bij ons voegen die actief is in de politiek. Hij zal het zeker opnemen voor de gehandicapten en de armen. Aan de uitgang van het schooltje is een klein winkeltje, opengehouden door een gehandicapte jongeman die geholpen werd door de zusters. Hij verkoopt er schoolgerief en snoep. We kopen er vier blauwe gommetjes. Hij wil ze ons gratis geven doch we dringen aan en betalen hem de juiste prijs. Onder een mat houdt hij zijn kas en haalt hij het wisselgeld om ons terug te kunnen geven. "You gave him his dignity", zegt Zuster Shakuntala ons achteraf, U hebt hem zijn waardigheid laten behouden, U hebt hem niet opnieuw vernederd door de gommetjes gratis aan te nemen. In het appartementje van de zusters gebruiken we nu het middagmaal met het bord op onze schoot.

De "Helpers of Mary" zijn een duitse congregatie. Naast Zuster Shakuntala behoren nog zuster Smitha, zuster Mary en zuster Mangala tot deze kleine gemeenschap. Het zijn allemaal indische zusters en twee van hen zijn sociale werkster. Er is ook een verpleegster bij.

De zusters houden ook een klein dispensarium open. Aanvankelijk had dit succes doch nu komen er bijna geen mensen meer. Er wonen heel veel dokters in de buurt. Deze gebruiken straffere geneesmiddelen dan het dispensarium en moeten ook betaald worden. De mensen denken dat ze door hen beter geholpen worden.

Na de middag en na nog veel vernomen te hebben over het werk van deze zusters brengt Zuster Shakuntala en een medezuster ons naar de I.C.M.-zusters in de Nesbit Road. Daar ontmoeten we een gelukkige zuster Jeanne Devos en zuster Agnes Helsen. Zuster Jeanne laat ons de nieuwe appartementen zien die ze voor hen aan het inrichten zijn in een appartementsgebouw opgetrokken door de Jezuïten. Vele van de meubels zijn hergebruikt materiaal aangekocht bij het sluiten van het

Sabena-kantoor in Bombay.

Ook een gedeelte van de gebouwen van de dovenschool werd herbouwd en we krijgen natuurlijk de reuzengrote muurspiegel te zien die Wanakkam financierde. Deze spiegel wordt gebruikt door de doofstommen om te leren spreken. Zo kunnen ze zelf de bewegingen van hun mond bij het leren spreken zien.

Na een lekkere kop koffie worden we verwacht op een bijeenkomst van dienstmeisjes in Bandra.

Een grote groep dienstmeisjes, allemaal Adibasis uit Bihar, houdt er gezeten in de gang op de grond, een vergadering. Er wordt een heel lang verslag voorgelezen in het Hindi. Er is geen vertaling en we kunnen er natuurlijk geen jota van verstaan.

Na de vergadering, om 17 u. gaan de meisjes een Eucharistieviering volgen in een kerk in de buurt. Het is de parochiekerk van de familie Saldanha. Als wij er toekomen is de H.Mis reeds lang bezig. We zoeken een paar taxi's en rijden terug naar ons logement in de Y.W.C.A. Twee zusters onder andere zuster Rosy vergezellen ons en we gaan eerst in een gelegenheid op de hoek nog een biertje en frisdrank drinken.

Na het avondmaal hebben we onze tweede Eucharistieviering op de kamer van de mannen. Het is nu zondagavond. We moeten vrij zijn voor de Heer. We moeten elke dag over onze inzet rapporteren bij de Heer. Iedereen heeft ook nood aan stilte, aan bezinning en herbronning.

Met een gekoelde drank en een lekkere ijscreem, terug in de frisse Taj Mahal, sluiten we deze tweede dag af.

Maandag 6 juli 1992

Dit wordt onze laatste volle dag in Bombay. Neville komt ons ophalen en we vertrekken terug met de elektrische trein naar Bandra. In het reeds gekende station van "Church Gate" spuwen de binnenrijdende treinen massa's mensen die zich naar hun werk begeven. Het zijn bijna allemaal mannen en klaarblijkelijk meestal bedienden, te oordelen naar hun wit hemd en hun boekentas.

In het station van Bandra wacht zuster Maggy ons op op de afgesproken plaats op perron nr.1. Met haar gaan we een project bezoeken van werking voor straatkinderen. In feite is het onthaal voor kinderen van werkende ouders die in de sloppen wonen, en nog geen andere woonst gevonden hebben. Op een groot terrein, ter beschikking gesteld door de dienst voor het leefmilieu van de stad Bombay, wordt les gegeven aan verschillende groepen kleine kinderen. Ze zitten gewoon in groepjes in de schaduw van een boom, met hun leraar. Het zijn de paters norbertijnen die zich met dit project bezighouden. Achteraf brengen we een bezoek aan het Bandra East Community Centre. Dat is de instelling voor ontwikkelingshulp die gerund wordt door de paters Norbertijnen. We krijgen er een brochure over hun werking. Samen met de I.C.M.-zusters, sociale werkers en advocaten organiseren zij een kinderkribbe, welzijnszorg, een school, gezondheidszorg, enz... Eén van hun grote aandachtspunten is het weerbaar maken van de vrouwen en het geven van allerlei vormen van opleiding, onder meer het leren stikken en naaien. Zij spitsen zich toe op de vrouwen en de jeugd. De mannen zijn moeilijker te organiseren omdat zij meestal de hele dag uit werken gaan. Tevens is er bij de mannen het heel groot probleem van de drank.

Een organisatie in Holland, genoemd Jales-Aren steunt hun werking, vooral door het sponsoren van gezinnen. Dit sponsoren brengt mee dat vele gezinnen werkelijk begeleid worden.

Nadien brengen we een kort bezoek aan de familie Saldanha. We begroeten Nirmala, en Manuela, de vrouw van Neville. Fier laat zij ons haar pasgeboren zoontje zien van nog maar enkele weken oud. Een naam wordt pas gegeven bij het doopsel dat voorzien is voor de laatste zondag van

juli.

Voor morgen voorziet men een staking van de taxi's. Dit wordt een probleem voor ons want we moeten naar de luchthaven om naar Madras te vertrekken. Neville vindt er echter een oplossing voor. Zijn vriend met nog iemand anders komt ons morgenvroeg halen met een jeep. We moeten om 7 u. klaar staan.

Na een etentje, waarop we getracteerd worden door Neville keren we tijdig terug naar ons logement. Vele winkels zijn vroeg dicht. Er rijden weinig taxi's. Ge voelt dat er iets op komst is.

De chauffeurs die ons terug brengen naar ons logement zijn échte rodeo-rijders. Gelukkig komen we er met de schrik vanaf en belanden we in de vroege namiddag veilig en wel in ons logement.

Zuster Jeanne is er aan het vergaderen met een groep van Wereldwijd. We verwachten nog een bezoekje van haar, doch ze komt niet meer opdagen.

We proberen nog eens te bellen naar Father Rogers, doch het is Margrietje aan de lijn. De Roch is voor enkele dagen op verlof.

's Avonds begint het te regenen. Gelukkig, de mensen snakken er hier al lang naar. We hebben ook onze derde Eucharistieviering. We moeten grenzeloos beschikbaar zijn. Mc 6, 53-56.

Die avond houden we ook onze eerste evaluatie-vergadering. Gans ons verblijf in Bombay wordt onder de loupe genomen.

Dinsdag 7 juli 1992

Om stipt 7 u. staan we klaar. De valiezen naar beneden gebracht en afrekenen met het huis. Ons ontbijt kunnen we vergeten, het is nog te vroeg.

De aangekondigde staking van de taxi's gaat niet door. Toch zijn om enkele minuten na 7 u. onze twee vrienden met hun jeep present en zij rijden ons veilig naar de luchthaven. Onderweg zetten zij hun autoradio aan en op de tonen van luide Indische popmuziek rijden we door de vroege straten van Bombay naar de internationale luchthaven. Daar staat Neville ons getrouw op te wachten. Nadat alles geboekt en gecheckt is en we in het bezit zijn van onze "boarding-cards", instapkaarten voor het vliegtuig, tracteren we ons eigen en Neville nog op een stevig ontbijt. We nemen afscheid van Neville, onze goede trouwe vriend. Hij staat altijd klaar, en heeft er weer eens voor gezorgd dat ons verblijf in Bombay probleemloos verliep.

Om 11 u.52 vertrekt ons vliegtuig. Het is een vlucht naar Madras, Kuala Lumpur en eindbestemming Singapore. Het is 13 u. 21 als we in Madras landen. Natuurlijk staat Father Kurian Thomas met een brede glimlach ons op te wachten. De valiezen worden in de camionette gesjouwd en we vertrekken richting Asha Nivas, waar we twee nachten zullen verblijven. We krijgen er goede kamers met air-conditioning.

In Asha Nivas ontmoeten we ook Yesudass. Hij stelt het goed. Morgen gaan we met hem zijn familie bezoeken.

Hierna brengen we nog een bezoek aan het Blind and Deaf Institute. Dit is nu een grote instelling doch werd destijds opgestart door de Belgische I.C.M.-zuster Sister Aloysia.

We ontmoeten er Zuster Wies De Roo en Zuster Godelieve Van Limbergen, en geven er de pakjes af die men ons meegaf. Zuster Godelieve is heel ziek en lijdt aan bestendige ademnood. Zij doet al het mogelijke om in haar opvolging te voorzien zodat haar werk kan voortgezet worden.

Die avond brengen we nog gezellig door bij Father Kurian Thomas, samen met Xavier, nationale voorzitter van de C.W.M. van India.

Woensdag 8 juli 1992

Om 7 u.30 's morgens hebben we Eucharistieviering in de vernieuwde kapel van Asha Nivas. Mensen worden veel liever gediend dan zelf te dienen. Jezus spreekt de taal van de belangloze dienst tot het uiterste. Dit is ook de taal van al wie zijn leerling wil zijn. Er is geen andere weg dan de weg van het kruis.

In de voormiddag gaan we de familie van Yesudass bezoeken in Ambattur. Zijn moeder zorgt nu voor een kindje van een jong onderwijzersgezin, en heeft zo een eigen klein inkomen.

Tegen de middag gaan we nog vlug naar de Bank om onze eerste traveller-cheques uit te wisselen.

Zoals ons reeds werd aangekondigd krijgen we bezoek uit Bangalore. Zuster Santosh en Father Michaël zijn met de trein afgekomen om ons te kunnen ontmoeten. Het is een treinreis van 7 u.

Bij het middagmaal zitten we reeds samen aan tafel. Nadien praten we meer dan twee uur met hen over hun projecten en hun werk in Bangalore.

Zij stralen van geluk. Alle moeilijkheden met de congregatie zijn achter de rug. Er werd een totaal nieuw kapittel verkozen. Father Maurice D'Souza is de nieuwe provinciaal.

Er zijn reeds verschillende buitenlandse ontwikkelingsorganisaties die de projecten van Janodaya, de organisatie van Father Michaël, terug steunen.

Zij danken vooral Wanakkam, omdat Wanakkam de enige organisatie was, die hen steeds is blijven helpen.

Om 16 u. brengt een helper van Mr. Xavier ons naar een project van de C.W.M. Het gaat om een kleine coöperatieve. Een groep vrouwen samen met parochiepriester Georges baten een graanwinkel uit aan gesubsidieerde prijzen. Het graan en de suiker worden in 't groot aangekocht aan de Staat. Mensen met een voedingskaart van de regering hebben recht op 12 kg rijst en 2 kg suiker per maand. Vergelijken we even de prijzen : in de winkel van de coöperatie betaalt men 6,9 Rs voor een kg suiker en 2 Rs voor een kg rijst. Op de markt is de prijs voor een kg suiker 10 Rs en 8 Rs voor een kg rijst.

We rijden terug naar Asha Nivas en daar ontmoeten we Sister Princy van Madras. Zij is ook een goede bekende van Wanakkam. Zij komt hulp vragen voor haar "primary school". Er gaan 400 kinderen uit zeer arme gezinnen naar school. Zij vraagt hulp voor het betalen van boeken, uniformen, voedsel, enz...

Father Kurian leidt ons nog rond in Asha Nivas. De staf van vele diensten zijn er gehuisvest : community health care, women's development programme, Child development programme. Asha Nivas is werkzaam in honderd sloppenwijken van Madras. Ook bouwde Father Kurian een ruime vergaderzaal met alle faciliteiten en air-conditioning. Zo komt er bestendig zaad in het bakje.

We gaan met Father Kurian ook nog zijn opleidingscentrum voor dienstmeisjes bezoeken. De meisjes krijgen er een degelijke opleiding. De mensen die een dienstmeisje wensen te nemen kunnen er hun aanvraag doen, en moeten terzelfdertijd een contract ondertekenen. Zo worden de dienstmeisjes wettelijk beschermd voor uitbuiting en kunnen zij ook verder gevolgd worden.

Wij bezoeken ook nog de tweede shelter voor straatjongens die Father Kurian in april laatstleden opgestart heeft. Het is een huis, gelegen in een rustige buurt, waar de zogenaamde "rag-pickers" die geen thuis meer hebben kunnen komen logeren. Rag-pickers zijn jongens die zwerven op straat en leven van het oprapen en sorteren van papier, plastic, ijzer, enz... We hebben deze jongens ontmoet. Ze zijn er zeer gelukkig. Ze hebben er een douche. Zij leren er koken en ook sparen. Ze worden er

verzorgd door drie ongehuwde vrouwen die er een kleine gemeenschap vormen en ook een kleine kapel hebben.

's Avonds zijn we dan uitgenodigd ten huize van Mr. Xavier. We brengen er met zijn familie een heel gezellige avond door. Spijtig genoeg was het de ganse avond "power-cut", geen elektriciteit. Diezelfde avond sturen we nog een fax naar België, om juist te zijn om 23 u. Indische tijd.

Donderdag 9 juli 1992

We starten om 7 u. met een Eucharistieviering en om 8 u. vertrekken we met een camionette met air-conditioning richting Neyveli. In totaal zijn er 320 km af te leggen. Mr Xavier vergezelt ons en vertelt onderweg over zijn werk en zijn projecten. We geven hem 3000 Rs voor prijzen voor een loterij van de C.W.M. De opbrengst van deze loterij is bedoeld om een fonds op te richten om de studies te kunnen helpen bekostigen van de kinderen van niet-georganiseerde werkers, m.a.w. dagloners of koelies. Hij verhaalt ook over een lopend project voor de koelies, dragers van de groenten op de groentenmarkt. Zij zijn bezig met deze mensen te organiseren en zouden hen ook graag een shed, een slaapgelegenheid bezorgen.

Samen met de beweging staat Xavier ook garant bij de bank voor ongeveer 30 vrouwen, meestal verlatenen, weduwen, alleenstaanden. Zo kunnen deze kleine leningen bekomen aan een goedkope intrest.

Ondertussen is het 11 u. geworden en we komen aan in VIKRAVANDY. We worden er hartelijk welkom geheten door de C.W.M. en de oude parochiepriester. Ook onze goede vriend Mariadoss is present. Mariadoss staat in voor de volledige planning van onze reis tot zondagavond 12 juli a.s. Hij is eveneens een leider van de C.W.M.

De music-band, gesponsord door Wanakkam is volop aan het oefenen en blazen, en we betreden het parochiegebouw op de tonen van "Te Lourdes op de Bergen". De instrumenten worden gezegend door Jos en de parochiepriester. De music-band wordt "Wanakkam-music" gedoopt. We hebben gezworen hen de partituur van "De Vlaamse Leeuw" op te sturen zodat ze ons de volgende keer ook nog op andere tonen kunnen vergasten. Door deze music-band wordt het inkomen verzekerd van enkele jongeren, onder meer een gehandicapte jongen in een rolstoel die instaat voor het slagwerk.

We vertrekken naar REDDIARPALAYAM waar onze gekende Father Nellikunnam pastoor is. We komen er aan om 13 u. 30 en gebruiken hier het middagmaal. Er is nadien zoals altijd een korte rust of siësta voorzien. Meestal komt daar niets vandoch vandaag dan wel, zij het maar heel eventjes.

We bezoeken er ook het project van houtbewerking waar Father Nellikunnam probeert een tiental jonge mannen aan het werk te zetten. Een lofwaardig initiatief, doch met totnogtoe onvoldoende afzet. Father Nellikunnam heeft wel een heel goede manager gevonden om het geheel te leiden. Naast de kerk vinden we zijn tehuis waar 29 jongens verblijven en waar er te weinig plaats is.

Om 16 u. 30 worden we verwacht bij de aartsbisschop van Pondicherry-Cuddalore, Dr. Michaël Augustine. Deze aartsbisschop is een zeer eenvoudig en beminnelijk man en neemt het op voor de armsten van zijn aartsbisdom.

Een vriendelijke jongeman vraagt ons ook om de P.M.S.S.S. te komen bezoeken. De P.M.S.S.S. staat voor Pondicherry Multipurpose Social Service Society. Zulke organisatie bestaat er in vele bisdommen in Tamil Nadu. Hun opdracht is de ontwikkeling, de ontvoogding en de ontplooiing van de armste bevolkingsgroepen. We krijgen wat uitleg en de organisatie blijkt hier heel goed uitgebouwd. Zij hebben ook reeds goed

functionerende volksspaarbanken.

We ontmoeten er ook een actieve vrouwengroep van de C.W.M. Pondicherry dorpen.

Normaal moeten we nog langs Cuddalore om er Father John Duraisamy te ontmoeten, doch deze moest naar een vergadering in Salem en heeft laten weten dat hij niet thuis is.

Zo profiteren we ervan om nog eens tot aan de zee in Pondicherry te rijden. De zeebries deed deugd, want het was weer verschrikkelijk warm die dag. Terwijl de koppels foto's trekken en Mariadoss en Xavier drukke besprekingen voeren zijn we plots Father Jos kwijt. Na een tijdje speuren ontdekken we hem tenslotte. Hij is op zijn eentje, tussen enkele Indiërs, gaan pootje baden.

Na dit korte oponthoud gaat het nu definitief richting Neyveli. Onze verzuchtingen kennende voorzien Xavier en Mariadoss nog een tussenstop tegen valavond waar we tussen de romantische bananen- en palmbomen nog een lekker fris biertje of andere drank kunnen proeven.

Het is al donker als we rond 20 u toekomen in het hotel Radha in Neyveli. In India is het altijd donker tussen 18 u. en 19 u.

Ons nog vlug wat opschikken want we worden verwacht bij Father A. Thomas, parochiepriester, voor het avondmaal. We kennen de pastorijs reeds goed van de vorige bezoeken. Hier kenden we als parochiepriester achtereenvolgens Father John Duraisamy, Father Nellikunnam en Father Inniah. De assistent van Father Thomas is er ook en zij houden er beiden van om smakelijk te lachen en een lekker sigaartje op te steken. Het is een aangename kennismaking. Father Thomas ziet er ne goeie uit.

We blijven niet té lang want Xavier moet nog met de kamionette mee terug naar Neyveli. Zij voorzien van er 's morgens om 4 uur aan te komen.

Dank U wel, Xavier.

De koppels slapen op kamers die versierd zijn met half verheven beeldhouwwerk uit de Indische mythologie in het goud beschilderd.

Father Jos heeft een rustiger kamer. Wellicht onder de indruk doet de Jan op zijn kamer een zware val als hij van onder de douche komt. Deze val zal hem later nog parten spelen.

Die avond telefoneren we ook nog naar Father Rogers en naar de familie in België.

Vrijdag 10 juli 1992

Het is weer vroeg opstaan geblazen en om 9 u. 30 staan we in de school van Block 4 en bezoeken we het gemeenschapscentrum waarvan Wanakkam het grootste deel financierde.

In deze gemengde school volgen 120 kinderen van repatriates uit Sri Lanka les. De school is overbevolkt. In elke klas zitten 88 kinderen en er zijn 12 klassen.

Wanakkam bekostigde reeds de elektriciteitsleiding. Nu is er vraag naar een fan voor elke klas en een watertank.

We wonen de klassieke ochtendceremonie bij. Alle kinderen staan netjes in blokken. Het klinkt er in het Tamil van "ter plaats rust", "geef acht". Er wordt een stukje evangelie voorgelezen. Er wordt samen gebeden. De kinderen doen dit zeer ingetogen en dan zingen ze samen het Indisch nationaal lied.

Na deze ochtendceremonie trekken ze allemaal naar het gemeenschapscentrum, en we worden er vergast op Indische dansen en bijbelse taferelen.

Vervolgens vertrekken we naar PANICKANKUPPAM waar we rond 11 u. verwacht worden. Father Inniah verwelkomt ons en weer worden we hartelijk ontvangen en doen de schoolkinderen allerlei dansen en nummertjes. Panickankuppam is een zeer arm dorp. Wanakkam bezorgde schooluniformen voor meer dan 100 kinderen en bouwde er ook drie toiletten, die we

natuurlijk moesten bezichtigen.

Het was een vraag van Father Inniah en zijn schoolkomitee. Dit schooltje heeft 13 onderwijzers en er gaan 750 kinderen, zowel jongens als meisjes naar school. Het is een primary school. Er waren vroeger geen toiletten en daar het nu rond de school praktisch volgebouwd is, betekende dit een groot probleem, vooral voor de meisjes. Father Inniah vroeg ons dan om één toilet te bouwen, doch uiteindelijk zijn het er drie geworden. Eén voor de meisjes, één voor de jongens en één voor het lerarenkorps. Father Inniah kon ook regelen dat er stromend water is, t.t.z. een kraantje, een groot vat en een potje. In India kennen ze geen chasse en geen W.C.-papier. De rest kunt U wel raden. Het zijn ook geen W.C.'s om op te gaan zitten, nee het is Indian style, een beetje zoals wij zeggen Franse toiletten.

Om 15 u. gaat de tocht naar KRISHNANKUPPAM. Voor dit dorp bekostigde Wanakkam de muziekinstrumenten en de volledige uniformen van een muziekgroep. Deze muziekgroep treedt op bij huwelijken, begrafenissen en andere aangelegenheden. Een deel van de inkomsten wordt gespaard voor het onderhoud van instrumenten en uniformen. Voor vierentwintig jongeren uit de armste bevolkingsgroep is dit een goede bron van inkomsten.

We wachten ergens in een dorp op een hoek van een straat, niet goed wetend wat ons nu te wachten staat en wat we zullen te zien krijgen. In de buurt is het schooltje juist gedaan, en alle kinderen komen nieuwsgierig rond ons staan en zingen liedjes die we opnemen op ons klein bandapparaatje dat we op deze reis steeds meedroegen. Mariadoss profiteert er nog van om van een voorbijrijdende ossewagen nog enkele grote groene kokosnoten te kopen. Er wordt met het gekende mes een schijfje van af gekapt en we kunnen het sap drinken, heerlijk. "Tender coconut" noemen ze dat daar. Gewoonlijk krijgen we er een rietje bij, doch dat was hier niet voorzien. Het is dan wel wat lastiger om het leeg te drinken. Als de kokosnoot leeggedronken is wordt er nog een groter stuk afgekapt en een klein stuk dat dan moet dienst doen als lepel of vork, zoals ge het noemen wilt. Hiermede kunt ge dan het zachte witte vlees van de kokosnoot verder uitlepelen.

En toen zagen we ze voor ons verschijnen. Stevige jongemannen, donkerblauwe broek, marineblauw hemd en donkerblauwe kepi komen van overal opdagen. In hun handen de blinkende koperen instrumenten en klarinetten. Ze stellen zich in het gelid, en ja, hoor, daar gaan we, op de tonen van een indische mars achter het jonge muziekkorps naar het dorp Vikravandy. En blazen dat die mannen doen. De tonen klinken soms wat vals, doch ze houden de maat, en van overal komen de mensen mee naar de gemeenschapszaal van het dorp.

Daarbinnen moeten we op een podium plaats nemen. Het ziet er zwart van het volk, en tussen enkele spreekbeurten door blazen deze jonge mannen zich andermaal de ziel uit het lijf. Het zweet parelt op hun gezicht en verschijnt in donkere vlekken op hun kraaknet hemd.

Nandrie, thank you, Parkalam, zegt Jan, die namens ons steeds het woord voert bij dergelijke aangelegenheden. We thank you for the nice welcome. We, Wanakkam like to put a mosterd-seed and you have to make that it can grow. Congratulations.

Dan komt Mariadoss aan de beurt om te vertalen want de mensen verstaan geen engels. De vertaling duurt steeds vijf maal zo lang, doch we weten dat onze goede Mariadoss er steeds de ganse uitleg bijdoet over Wanakkam, over Father Rogers en Father Zwijsen, over de reizigers die ook maar gewone mensen zijn, en met hun eigen gespaarde centen de reis betalen, enz...

Als we buitenkomen speelt onze Wanakkam-Band, want zo hebben ze zich genoemd, nog een laatste serenade voor ons aan de kerk, en wij stappen terug gelukkig in onze camionette die ons ditmaal naar VADALUR brengt

bij Father Susai.

Father Susai, een jonge zeer geëngageerde pastoor biedt ons een kop thee en een verfrissing aan en we vertrekken alweer naar een substation van zijn parochie. We kunnen dit een bijparochie noemen of een gehucht. Al deze substations hebben een eigen kerkje, want de afstanden zijn groot en de mensen hebben geen vervoermiddelen.

Vooraleer in te stappen komen enkele mensen ons nog groeten. Ja, we verkennen ze van op de foto's. Het is de familie van Mr. S. Arockiadoss. Vader en moeder en twee kinderen. Deze mensen hebben nog drie blindgeboren kinderen die studeren in speciale scholen. Onlangs, wegens een fabriekssluiting verloor Mr. S. Arockiadoss zijn werk. Toen heeft John Mariadoss gevraagd om deze familie te helpen opdat de blindgeboren kinderen verder zouden kunnen studeren. Wanakkam heeft dit graag gedaan en hiervoor een klein fonds bezorgd dat onder meer beheerd wordt door Father Susai. Deze mensen geven ons elk een doek uit dankbaarheid, en dan begint de moeder plots te wenen, heel stillletjes, zonder misbaar. Je leest op haar gezicht al dat opgekropt verdriet, al die gedragen miserie, al die angsten en zorgen om haar kinderen. En dan glimlacht ze weer, voorlopig is ze geholpen en ze is dankbaar.

We rijden nu naar PETHANAYAKKANKUPPAM, een afgelegen bijparochie, waar een "Drinking Water Project" zal ingehuldigd worden. Voor deze waterput met pomp bezorgde Wanakkam de nodige fondsen, namelijk 55.800 Rs, en dit zeer onlangs. Weer is gans het dorp op de been. Father Jos moet met een druk op de knop de elektrische pomp in werking stellen. En ziet, het wonder gebeurt! Het water komt in een grote straal uit de buis. Father Susai straalt van geluk. Hij heeft de ganse dag gebeden opdat er toch maar elektriciteit zou zijn op dit cruciale ogenblik. In India is het dikwijls "power-cut", de elektriciteitsstroom valt uit en dit voor een onbepaalde tijd. We hebben daar reeds over geschreven. Hier is het dus gelukt.

De lampions branden, kinderen dansen en er wordt gesproken door de pastoor, de mayor (een soort burgemeester), door de afgevaardigde van de elektriciteitsmaatschappij, door Mariadoss, door onze Jan, en noem maar op. Mensen vertellen ons dat zij tot heden 3 km. te voet moesten gaan om drinkbaar water te halen, en dit wanneer er elektriciteit was. Was er geen elektriciteit dan moesten ze 6 km te voet. Dit betekent 12 km heen en terug met een kruik water. Hoeveel tijd zou dit niet in beslag nemen? En de put op 6 km. is daarbij nog een heel diepe put. Ooit is er een meisje in gevallen, doch zij kon gelukkig gered worden.

Die avond hebben we nog een vergadering buiten op de veranda van de pastorie van Father Susai. Het is een vergadering met de C.W.M. van Vadalur. In 1989 startte men hier naar het model van Neyveli 1 een "typewriting institute", een school om jongeren, vooral meisjes, de kans te geven te leren typen. Aldus krijgen ze een extra kans om aan een goede job te geraken. In Vadalur heeft de school echter geen succes. Men heeft ze moeten sluiten. De reden is dat de kandidaten of hun ouders het weinige leergeld niet kunnen betalen. Het grootste deel van de bevolking van Vadalur was werkzaam in twee fabrieken doch deze zijn enkele tijd geleden gesloten. Geen werk betekent in India ook geen inkomsten en zo kan men ook geen leergeld betalen om een van de kinderen dactyloles te laten volgen.

Na overleg met de andere groepen van de C.W.M. van Neyveli heeft men de schrijfmachines reeds overgedragen aan de parochie van Mandarakuppam. De vraag wordt nu gesteld aan de mensen van Wanakkam wat er moet gebeuren met de som van 7.230 Rs die deze groep nog in kas heeft, en die eigenlijk nog moet dienen voor dit project. Dit is geld dat Wanakkam bezorgd heeft. Na gezamenlijk overleg geven we dan als onze mening te kennen dat deze som ook best verder zou dienen voor het nieuwe typewriting institute in Mandarakuppam. Dit schijnt duidelijk ook de

opinie te zijn van Father Susai en de leiders van de C.W.M. van Vadalur. Het doet ons deugd te zien met welke ernst deze mensen de fondsen, die door Wanakkam bezorgd worden, beheren.

Na een avondmaal, op een bananenblad opgediend, bij Father Susai, op bananenbladen, vertrekken we weer naar ons hotel.

Zaterdag 11 juli 1992

We beginnen de dag met een Eucharistieviering op de kamer van de Jos. Mt 6, 24-34. Niemand kan twee heren dienen.

Om 9 u.30 brengen we een bezoek aan het St Martha's Typewriting Institute, een Wanakkam-project. Voor het ogenblik zijn er 60 leerlingen in deze dactyloschool en ze zijn bijna allemaal aanwezig. Op onze vraag vernemen we dat de meesten Hindoes zijn, er zijn enkele katholieken en enkele moslims. Dit project werd met de hulp van Wanakkam opgestart in het jaar 1978. De officiële erkenning van de Indische Staat werd bekomen op 9 mei 1981. Het nummer van erkenning is 30185.

Dit is een volledig self-supporting project, een project dat met zijn eigen inkomsten ook de uitgaven kan betalen. Meer dan duizend meisjes kregen hier reeds een vorming als volwaardige dactylo. Het moet immers gezegd dat de school zeer hoog aangeschreven staat. Alle examens moeten voor de Staat afgelegd worden en de leerlingen behalen zeer hoge scores. Het is de plaatselijke leiding van de C.W.M. die samen met de parochiepriester van Neyveli 1, Block 24, dit project in handen heeft. De zaal is zeer netjes en nu ook voorzien van een vals plafond, van elektriciteit en fans. Slechts af en toe vraagt men nog aan Wanakkam om financieel wat bij te springen.

Om 11 u. gaan we naar MANDARAKUPPAM, een parochie in Neyveli 2, waar Father Julien Benedict pastoor is.

In de overdekte veranda staan de schrijfmachines opgesteld die overgekomen zijn van Vadalur. Er is een rood lint gespannen en het nieuwe "Annexe St Martha's Typewriting Institute" wordt gezegend en ingehuldigd. We typen even op de machines. Er zijn er al heel oude bij, doch de technieker is ter plaatse en we zien met genoegen dat ze goed onderhouden worden.

De parochie beschikt ook over een vervallen zaaltje, met stro bedekt. Dit stro moet om de twee jaar vervangen worden. Het is de feestzaal van de parochiegemeenschap. Alle familiefeesten gaan er ook door want de mensen van de parochie zijn arm, weinig georganiseerd en meestal zonder werk. Er is een feestzaal van de Corporation in de buurt. De mensen die werken in de Corporation moeten 1.500 Rs betalen als ze de zaal willen huren. De mensen die er niet werken moeten 3.000 Rs betalen voor deze zaal, wat dus een onmogelijke zaak is voor de parochianen van Father Benedict.

Men vraagt ons om dit zaaltje om te bouwen tot een "multi-purpose welfare centre". In dit gebouwtje is ook het Tailoring Institute, de naaischool, gevestigd die in handen is van de diocesane C.W.M. Ongeveer 40 meisjes volgen er nu les, in twee shiften. Een nieuw stevig gebouw zou een betere beschutting bieden voor de naaimachines en de typmachines zouden er kunnen in ondergebracht worden.

Als het diocesaan Tailoring Institute winst maakt gaat de helft van de winst naar de diocesane C.W.M. en de helft naar de lokale C.W.M. Is er verlies, dan moet dit volledig gedragen worden door de lokale C.W.M. We gebruiken het middagmaal bij Father Benedict en hebben nog gesprekken met de lokale leiders van de C.W.M. Zij hebben een grote opdracht, het runnen van een dactyloschool en naaiklassen. Een nieuw en stevig gebouw zou hier inderdaad zeer welkom zijn, ook voor het gemeenschapsleven van deze arme parochie.

In de namiddag hebben we vrijaf. Dit is de eerste keer. Wij gebruiken de tijd om te rusten en kaartjes te schrijven.

's Avonds zijn we te gast bij John Mariadoss en zijn gezin. De aperitief drinken we in zijn bureeltje. Naast het huis heeft hij een klein lemen gebouw met strooien dak bijgebouwd. Daar heeft hij een bureautafel, een metalen kast en een bed. Daar werkt en studeert hij 's avonds als hij thuis komt van zijn dagtaak. Deze eenvoudige man draagt immers een zeer grote verantwoordelijkheid in de internationale C.W.M., de wereldbeweging van de kristelijke arbeiders.

Als we terug aan ons hotel komen is er in de buurt nog altijd muziek. Veelkleurige lichtjes gaan aan en uit aan een groot gebouw. Men vertelt ons dat dit een feestzaal is waar morgen de dochter van een belangrijke persoon in het huwelijk zal treden.

Tussen haakjes, men heeft ons ook verteld dat er moeilijkheden zijn met het Tailoring Center van Neyveli 1. Dit centrum werd ingewijd door Father Rogers in 1975. Het werd gebouwd op de grond die iemand huurde van de Neyveli Lignite Corporation. Deze persoon is onlangs met pensioen gegaan en verhuisd. Men zou nu moeten huur betalen aan de Corporation. Deze vraagt huur op een commerciële basis, namelijk 200 Rs per maand plus de elektriciteit. Er is aldus reeds 9.000 Rs te betalen. Het gebouwtje werd eertijds opgetrokken met geld van Wanakkam. Dit punt is nog steeds in discussie.

Die avond nog beginnen we terug onze valiezen klaar te maken. Morgen na de middag trekken we naar Madurai.

Zondag 12 juli 1992

Dit is onze laatste halve dag in Neyveli. We vertrekken al vroeg naar een afgelegen landelijke parochie MOZHANDIKUPPAM. De gemeenschapsmis begint er al om 8 u. 30. We konden die morgen onmogelijk twee taxi's vast krijgen. Dan maar zo dicht mogelijk in één taxi. Mede door deze kleine perikelen arriveren we wat te laat in Mozhandikuppam waar de Eucharistieviering intussen reeds begonnen is. De kerk zit helemaal vol. Ge ziet zo dat we weer bij écht arme mensen zijn. Na de H.Mis blijft iedereen in de kerk. Er volgt weer een heel hartelijke verwelkoming. Na dit alles trekken met Father A.C. Irudayanathan, de parochieherder, het dorp in.

Niet ver van de kerk is er een waterput met motor en een heel kleine watertoren. Daar de industrie van Neyveli heel veel water gebruikt moet men diep graven om aan goed grondwater komen. Hier is dit 650 voet of 250 meter diep.

Van de kleine watertoren vertrekt een kleine waterleiding naar een plaats dichtbij en naar twee plaatsen op ongeveer 200 meter ver. Daar het over gewone buizen gaat van ongeveer 2 cm diameter is het debiet zeer laag. Het water komt slechts door bij mondjesmaat, en dit enkel

als de watertank op de toren vol is, en men de kraan dicht bij de watertoren afsluit. We hebben de mensen, vooral vrouwen en meisjes, zien aanschuiven met hun aarden kruiken en mooie koperen potten. Kleurrijke beelden om prachtige dia's van te maken wat we dan ook deden. Het is echter ook een beeld van diepe ellende. De ene verdringt soms de andere. Zo hebben we ook een gevecht tussen deze mensen gezien. Een man duwt een vrouw opzij. De vrouw begint er op te kloppen en andere vrouwen springen haar bij. Er wordt geroepen en gescholden. Wij hebben ons wijselijk teruggetrokken, en hiervan zeker geen dia's genomen.

Hier moet voor een grotere watertoren gezorgd worden en een leiding met buizen met een groter debiet.

We bezoeken ook het kleine Sint Jozefsschooltje waar 750 kinderen school lopen tot de 8e standaard. Het is één lange open zaal, zonder tussenschotten of tussenmuren. De acht borden prijken er broederlijk naast mekaar. Er zijn twaalf leerkrachten. Elke klas bevat ongeveer 90 leerlingen. De leerkrachten worden betaald door de regering. Men ontvangt ook dagelijks rijst voor de voeding van 550 kinderen. In de praktijk volstaat dit maar voor een deel.

Ook laat men ons nog een heel klein naaicentrum zien.

Op het terras van de pastorie hebben we verder nog een gesprek met mensen van de plaatselijke C.W.M. Een groep vrouwen komt zich aanbieden, duidelijk met vragen naar ons toe. Er is echter niemand van hen die Engels spreekt en John Mariadoss lijkt hen wat af te wimpelen. Dan beginnen we via Mariadoss zelf vragen te stellen en aangemoedigd beginnen deze vrouwen te vertellen.

Zij noemen zich de Mother Teresa-club. Zij werken meestal als landbouwkoelies. Een vrouw verdient zo 8 Rs per dag. Dit is juist voldoende om 1 kg rijst te kopen. Voor hetzelfde werk ontvangt een man 15 Rs. De vrouwen hebben een spaarbank opgericht en sparen 1 Rs per week. De meeste mannen gaan ver uit werken, zelfs tot in Madras. Heel speciaal komen deze vrouwen steun vragen voor hun project van het vervaardigen van boodschappentassen en rijstziften in raffia. Concreet vragen zij een som van 4.000 Rs om het basismateriaal te kunnen aankopen. De vervaardigde boodschappentassen kunnen zij gemakkelijk verkopen op de markt. Wij vernemen ook dat het bisdom 1.000 Rs schonk voor de overbrugging van een droge periode. Vanuit het rampenfonds gebeurt de verdeling naar de mensen toe zeer slecht. Deze vrouwen komen hierover hun beklag doen.

Bij het gesprek onder het middagmaal wordt er verteld dat van de 150 priesters in het bisdom er slechts 11 dalids zijn, kastelozen. Het woord "harijan" dat wij in Wanakkam veel gebruiken schijnt uit den boze te zijn. We hebben het nooit horen gebruiken. Steeds heeft men de meest verstotenen de "dalids" genoemd. De meerderheid van de priesters komt uit de hogere kasten, en zij voelen niet veel voor de dalid-priesters. Op 40 seminaristen van de dalids brengen het er slechts twee tot priester. De meesten mislukken in het eerste jaar.

We rijden terug naar ons hotel Radha. Alles wordt ingepakt, we rekenen af en om 14 u.15 vertrekken we met een groene camionette naar Vridchalam waar we om 15 u. 50 de Vaigai Expresstrein zullen nemen tot Madurai. We zullen dan 's avonds om 20 u. 50 toekomen in Madurai.

Aan het station van Vridchalam alles uitgeladen en op een zeer primitieve kar over de sporen naar het station gevoerd. Op het perron komt iemand van het personeel ons onmiddellijk melden dat de Vaigai Express niet rijdt. Er is in de vroege morgen een goederentrein ontspoord dichtbij Tindivanam. De eerste Vaigai Express rijdt pas morgennamiddag. Wat nu gezongen?

We keren met al onze valiezen onverrichterzake terug, na toch eerst een thee in het station gedronken te hebben want het is broeiend heet. Bij de camionette die ons gebracht heeft is Mariadoss in druk gesprek met

de twee chauffeurs in het tamil, en ja, hoor, hij heeft al een oplossing. De camionette zal zelf doorrijden naar Madurai. Onze trouwe Mariadoss blijft ons vergezellen. Zijn vriend van de C.W.M. die ook mee is gaat terug naar Neyveli en zal de familie van Mariadoss verwittigen. We gaan eerst nog ergens telefoneren naar Father Diamond Raj om te verwittigen dat wij niet komen met de trein en later zullen zijn. Ondanks het feit dat het zondag is kunnen we in Madurai toch iemand bereiken die Father Diamond Raj zal verwittigen. En dan vertrekken we weer voor een vijftal uren, naar Madurai. We zijn nog maar pas op weg of de camionette stopt aan een klein Hindoe-kapelletje. Eén van onze chauffeurs gaat er wierookstokjes aansteken en offeren om de zegen af te smeken over onze tocht. Tegen dat het donker wordt steekt een storm op. De gutsende regen kletst op de camionette. Zonder ruitenwissers rijden onze chauffeurs onverdroten verder. De tocht verloopt vlot en we komen toch op een redelijk uur in Madurai aan. Het slechte weder is intussen ook voorbij. Rond 22 u. komen we aan in het centrum van de Madurai Multipurpose Social Service Society. We worden er verwacht. Onze boodschap is dus doorgekomen. We worden omkranst en omhelsd door Father Diamond Raj, Joe Velu en een overgelukkige Father Kulandairaj. Op het bureel staat de fles whisky klaar. We zijn weer thuis en in een zeer vriendschappelijke sfeer worden de eerste nieuwsjes aan elkander verteld. Het wordt wel 24 u. als we ons hotel "Grands Central" bereiken. We hebben er gelukkig goede kamers met air-conditioning. Wat doet die nachtrust ons deugd !

Maandag 13 juli 1992

We worden voor het ontbijt verwacht bij Father Kulandairaj, in het Loyola Technical Institute. De refter is nog niet veranderd en ook het eten niet. Door de kok krijgen we de traditionele spiegeleieren voorgeschoteld.

In het compound van de school wordt een groot gebouw opgetrokken. Dit gebouw zal gebruikt worden door een Bank, en zo hebben de Jezuïeten vaste en ruime inkomsten om de kosten van deze school te dragen. Inderdaad wordt hier een soort beroepsonderwijs gegeven aan jongens uit zeer arme families.

Na het ontbijt gaat de tocht naar Vadapathy. Dit is wel meer dan één uur rijden. Daar bezoeken we de speciale school voor kinderen die konden onttrokken worden aan de kinderarbeid. Australiërs bekostigden het schoolgebouw. Wanakkam bezorgde hier fondsen voor het bekostigen van de W.C.'s, de waterpomp, de kleine watertoren en het schoolgerief. En dan horen we het ongelooflijke verhaal.

In de onmiddellijke nabijheid namelijk in Sivakasi, is een grote stekjesfabriek. Daar werken meer dan 45.000 kinderen tussen de 4 en de 14 jaar. Zij kunnen er tot 300 Rs per maand verdienen.

Deze kinderen worden met speciale bussen in alle omliggende dorpen 's morgens vroeg opgehaald en 's avonds naar huis teruggebracht.

Men gebruikt kinderen voor dit werk omdat zij nog goedkoper zijn en vlugger dan de machines.

Ook hebben we gezien hoe vrouwen thuis luciferdoosjes maken.

We hebben een vrouw de bakjes van de stekjesdozen zien maken aan een ongelooflijke snelheid. Zij kan er zo 3.000 maken per dag. Per 1.000 stuks ontvangt zij het schamele bedrag van 4,5 Rs of voor 3.000 de povere som van 13,5 Rs. Cijfers om nooit te vergeten.

De regering geeft een subsidie van 100 Rs per maand per kind dat niet meer gaat werken en de speciale school volgt. Zo zijn er reeds enkele honderden kinderen van dit slavenwerk verlost. De arme ouders hebben meestal de 300 Rs per maand hard nodig en sturen hun kinderen verder

werken.

Wij konden de getuigenis van twee meisjes horen.

Mariama, die nu 16 jaar is, werkte 10 jaar in de stekjesfabriek. Zij volgt nu les in de 10e standaard. Zij moesten elke dag werken. Enkel de zondag was het rustdag. Zij vertelt : wij voelden ons nooit proper. Wij hadden geen tijd voor voeding en hygiëne. Nu gaan wij naar school. Nu hebben wij tijd om ons te wassen en te verzorgen. Nu voelen wij ons blij, proper en mooi.

Tot zover één van de 45.000.

78% van de kinderen die in de stekjesfabriek werken zijn meisjes. Zij verzetten 60% van het werk. Meisjes moeten niet studeren. Bij hun geboorte wordt er nog steeds geweend. Zij moeten zelf instaan voor hun onderhoud en sparen voor hun bruidschat. Zij verdienen 10 tot 20 Rs per dag. Zij werken soms met 100 in een kleine ruimte.

Father Diamond Raj vertelt verder dat er het laatste jaar 300 kinderen uit de fabriek gebleven zijn en school volgen. Zij leren nu een beroep en worden beter mens. Zij hebben goede voeding, hun gezondheid verbeterd en ze hebben ook ontspanning. De kinderen proberen zelf hun ouders te overtuigen om naar school te mogen gaan. Er is reeds een derde dergelijke school gestart en er moeten er nog zes opgestart worden.

In deze streek zijn ook drie mobiele gezondheidsbureau's en twee verpleegsters. We bezoeken één van deze dispensaria. Het programma is vooral gericht op : Gezondheidszorg, Hygiëne, Voeding.

Op deze plaats, in een klaslokaal, vertellen Father Diamond Raj en Joe Velu ons uitvoerig over de werking van hun Madurai Multipurpose Social Service Society. We hebben veel hiervan op band opgenomen en hopen op de één of andere manier hierop eens te kunnen terugkomen.

Tegen de middag trekken we naar Sriviliputtur. In de eenvoudige pastorie krijgen we een middagmaal. We kunnen ook wat rusten onder de veranda.

Vervolgens hebben we een vergadering met plaatselijke leiders en leidsters van de Madurai M.S.S.S. Zij bespreken de lokale noden en hoe zij proberen de mensen bewust te maken en te organiseren.

Na de vergadering moeten we nog groepsfoto's maken. Er zijn er ook die hun adres opgeven. Ze vragen dat we zouden schrijven.

Er is nog een bezoek gepland aan een plaatselijke groep, doch we moeten het laten afweten. Onze goeie Father Jos zit met pijnlijke buikloop en darmklachten. Hij moet dringend een uurtje rusten. Wij rusten ook wat, wandelen wat rond en kijken naar de kinderen van de school die in kringetjes een bal gooien en proberen op te vangen. Er is ook studie buiten van een meisjesschool. De meisjes leren hun engelse les. De studiemeesteres kan ze niet in bedwang houden. Telkens weer komen meisjes hun leerboek laten zien en enkele woordjes Engels spreken. Langs een rustige weg rijden we terug naar Madurai. Zo kan de Jos verder bekomen. We stoppen nog even aan het huis van onze goede vriend Joe Velu. Fiër toont zijn vrouw hun zoontje die ze "jeevan" gedoopt hebben. "Jeevan" betekent "leven".

We krijgen er een lekkere mangoshake.

Die avond nodigt Father Diamond Raj ons uit voor een etentje in een sjiek hotel. We krijgen een zaaltje afzonderlijk met air-conditioning. Father Kulandairaj is ook van de partij. Ook een jonge priester, vriend van Father Diamond Raj. Hij werkt in een parochie van Anglo-Indians. Hij zou willen starten met vijf opvanggezinnen voor wezen en verlaten kinderen. Als verantwoordelijke ziet hij telkens een weduwe of alleenstaande vrouw. Voor de kinderen zou gezorgd worden tot aan hun huwelijk. Er komen natuurlijk al onmiddellijk financiële problemen bij kijken. Er moeten huisjes gehuurd worden. Wie zal deze mensen betalen? De parochie zou zeker steunen. Volgens Father Diamond Raj is er wel degelijk nood aan dergelijke opvang voor wezen en verlaten kinderen. Ook Father Kulandairaj beveelt dit initiatief warm aan.

Deze jonge priester kan nog niet duidelijk zijn project formuleren en ziet het nog niet volledig klaar. We vragen hem van het eens op papier te zetten. We zullen elke vraag of suggestie steeds welwillend bespreken met Wanakkam.

Terug naar ons logement. Het is weer inpakken geblazen. Morgenvroeg vertrekken we naar Paramakudi.

Dinsdag 14 juli 1992.

We zijn al vroeg klaar en brengen de valiezen naar beneden. Het duurt een hele tijd vooraleer Father Sebastian komt opdagen. Ondertussen komt een jongetje ons beroken met een mandje als met een wierookvat. We weten niet of het iets met hun godsdienst te maken heeft of om de insecten te verjagen of om geld te bedelen. Hij loopt zo overal rond in het hotel. Om 8 u. 30 is de jeep ter plekke. Dicht opeengepakt vertrekken we naar Paramakudi. In de straten is het een drukte van belang. Auto's, fietsen, riksja's, ossekarren, moto's, enz... en natuurlijk overal tussen mensen te voet, kinderen die naar school trekken, koeien die loslopen, geiten, honden en noem maar op. We banen ons door al dit geharrewar toeterend een weg en na zo ongeveer een half uur ligt de stad achter ons. We rijden we naar onze eerste halte in deze streek : V. Michaelpattanam. Om 9 u. 30 komen we aan bij Father Lourduraj, de nieuwe pastoor van dit dorp. We zitten buiten op een bank en hebben een bespreking omtrent het weeshuis dat gestart werd door wijlen Father V. Michael en waarvoor Wanakkam ieder jaar een som opstuurt.

Dit weeshuis zal nu gevolgd worden door Father Lourduraj, die professor geweest is in een college. We bezoeken even het weeshuis. Alle kinderen zijn weg naar school. Het gebouw is niet veel meer dan twee kleine zalen waar de kinderen op de grond broederlijk naast mekaar slapen. Aan de muur zijn stenen hokjes waar ze hun eetpotjes in plaatsen. Het is er eenvoudig en netjes. Deze kinderen trekken goed hun plan en met weinig tevreden, zegt Father Lourduraj. Hij vertelt dat hij in het college ook altijd sliep in een bed, maar dat deze kinderen blijkbaar met veel minder gelukkig zijn. Een jaarlijkse gift van 10.000 Rs voor dit weeshuis blijkt voldoende te zijn. Zij ontvangen ook nog steun van het bisdom.

Het kerkgebouw dat bouwvallig werd en te klein is bijna volledig afgebroken. Met ossekarren worden de brokstukken afgevoerd. Iedere morgen zet de priester het altaar buiten en komen ongeveer 200 mensen de eucharistieviering volgen vooraleer de dagtaak aan te vatten. 's Zondags is er veel meer volk.

Voor we vertrekken bezoeken we ook nog een klein "tailoring centre", een naaischooltje met enkele naaimachines.

De tocht gaat verder naar KIDAPURI, een klein landelijk gehucht. We bezoeken de waterput die eertijds door Wanakkam bekostigd werd. Het is een grote waterput, omkranst met palmeiras. Deze put wordt hoofdzakelijk gebruikt voor irrigatie van de velden. Er is een handpomp en men kan de rijstvelden irrigeren van 15 gezinnen.

In het dorp zijn maar weinig mensen aanwezig. Toch worden we gastvrij onthaald met koekjes en een warme oranje limonade.

Ook de kudde van 350 schapen en geiten is ergens te velde. Father Sebastian vertelt dat in dit dorp weinig initiatief is en medewerking. De Sivagangai M.S.S.S. stuurt zijn sociale werkers niet meer naar dergelijke dorpen. Er moet een minimum zijn van medewerking. We hebben er een kleine discussie over. Vallen deze zwaksten dan weer niet uit de boot ? We bezoeken ook een klein zaaltje dat moet dienst doen v bijeenkomsten van de jeugd. Buiten zitten enkele oudere mannen de krant te lezen.

In Manamadurai houden we even een korte halte en zijn heel blij verrast

er onze goede vriend Father Arockiasamy te mogen ontmoeten. Hij is nu procurator van de bisschop van Sivagangai, maar zo te zien nog steeds met hart en ziel verbonden aan het ontwikkelingswerk van zijn mensen. Father Arockiasamy kennen we reeds van in 1982, toen Madurai en Sivagangai nog één bisdom waren en al het werk gebeurde door de Madurai M.S.S.S. Jan dringt aan, en Father Arockiasamy belooft ons nog te komen bezoeken voor we vertrekken naar Dindigul.

We houden even halt in Pasalai, een klein dorpje met een protestantse gemeenschap. Daar loopt een project van verwerken van palmb ladder tot manden, rijstzeven, handtassen, enz... Dit is in handen van de "Palm leaf cooperative society". Enkele vrouwen laten hun gevlochten werk zien.

Tegen 13 u. 30 komen we aan in Paramakudi. We krijgen er onze kamers toegewezen in het centrum van de Sivagangai M.S.S.S. We kunnen de valiezen weer uitladen voor enkele dagen en een warme douche nemen. Het is verschrikkelijk warm en ook het water is opgewarmd door de zon. In een kleine gezellige refter krijgen we ons middagmaal, steeds gevolgd door de klassieke "plantain", een zeer lekkere kleine banaan.

We krijgen het bezoek van Father Fr.S.R. Ignatius, de nieuwe parochiepriester van Paramakudi, en opvolger van wijlen onze goede vriend Father V. Michael, overleden op 6 september 1991.

Samen vertrekken we naar de kleine melaatsenkolonie langs de weg in Paramakudi. Voor deze kolonie kocht Father V. Michaël eertijds de grond met geld bezorgd door Wanakkam. De Lion's Club van Paramakudi bouwde er stenen huisjes en nu leeft er een kleine gemeenschap melaatsen heel gelukkig.

Ons bezoek is blijkbaar niet aangekondigd en het is ook de eerste keer dat de nieuwe parochiepriester Father Ignatius er komt. We hebben echter vlug leider Paul gevonden en al vlug komen de anderen opdagen. Het zijn allemaal bekende gezichten. Wanneer we met Wanakkam naar India trekken zullen we deze plaats nooit overslaan. En opnieuw vertelt Paul het verhaal van de tijd toen zij overal rondzwierven en verjaagd werden. Hoe zij toen Father Michaël ontmoeten die met de hulp van Wanakkam dit stukje grond kocht, en hoe zij hier nu gelukkig in een kleine gemeenschap samenleven. Enkele gezinnen hebben ook een goed werk. We zien een vrouw stenen potten vervaardigen, en de zoon van Paul heeft een weefgetouw. Ook andere gezinnen hebben nood aan een inkomen. De vraag wordt ons ook gesteld voor het bouwen van een kleine gemeenschapshall. En dan gaat de tocht met twee jeeps aan een heel hoge snelheid in de richting van Rameswaram, dit is een eiland in de golf van Mannar aan de Oostkust van India. Dit eiland is verbonden door een lange brug met het vasteland. Jan zit in de witte jeep van het dispensarium en de rest van het gezelschap rijdt mee met Father Sebastian. Hij vertelt ons lachend dat hij nog maar pas twee maand kan rijden. We houden ons hart vast als hij bijna een geit omver rijdt, en een tweede maal als hij werkelijk botst tegen het wiel van een kar. Gelukkig telkens zonder schade of iemand te kwetsen.

Het is een lange tocht door een eerder kale streek. We zien de zee langs twee kanten op ons toekomen en aan de grote Indira Gandhi-brug houden we even halt. De zeewind doet deugd. We zien de bootjes binnenvaren en genieten van de ondergaande zon.

Intussen hebben enkele zusters ons vervoegd en we rijden naar Pamban. Daar worden we ontvangen op een heel groot feest. Een draaiende generator zorgt voor elektriciteit van een verlicht kruis en slingers gekleurde lampjes en neon-lichten. We moeten samen met andere genodigden op een podium plaats nemen. Voor ons een zee van mensen.

We wonen hier de inhuldiging bij van het "social life education centre". Dit centrum wil een bijdrage leveren tot de ontvoogding en ontwikkeling van de vrouwen. Bij het vissersvolk is het immers zo dat de vrouw zeer

sterk gediscrimineerd wordt. Zij mag enkel het huis verlaten om naar de mis te gaan. Men wil nu beginnen met een kleine naaischool en ook een grihine-school. Voor dit laatste is speciaal een pater jezuït overgekomen van Shembaganur.

Het naaicentrum wordt ingezegend. Rosette en Martha moeten er mee het kaarslicht ontsteken. Het is een heel Indisch ritueel. Dan volgen een hele reeks spreekbeurten en ook typische Indische dansen ons gebracht door visserskinderen. De voorzitter van de plaatselijke Moslim-gemeenschap is aanwezig en ook die van de Hindoe-gemeenschap. Beiden spreken hun engagement uit om mee te werken aan dit ontwikkelingsproject. Ook de moeder overste van een kloostergemeenschap waarvan de zusters actief meewerken aan het project.

In Thangachimadam gebruiken we dan nog het avondmaal samen met de priesters van het eiland. Samen vormen zij een sterke ploeg. Het is al laat en in het donker rijden we terug naar Paramakudi. Het is nog een tocht van bijna twee uur. Father Sebastian rijdt heel voorzichtig, zeker als hij een tegenligger moet kruisen, en we komen veilig en wel aan in Paramakudi waar we onze eerste nachtrust kunnen aanvatten.

Woensdag 15 juli 1992

We vangen de dag aan met een eucharistieviering in een hoekje van een vergaderzaal. Het is al vroeg warm. De fan draait boven ons hoofd en de open vensters brengen de straatklanken binnen. Mc 10, 13-16. Father Jos verhaalt ons het verhaal van de kinderen. Jezus omhelst de kinderen, zegent hen en legt hen de handen op.

Om 9 u. 15 bezoeken we een kindertuin in Mahindi Michaelpattanam. Er zijn 25 kinderen. Hun ouders werken op het veld. Father Arulanandam is hier parochiepriester.

Terwijl wij er zijn krijgen de kinderen en ook wij een lekkere kop warme melk aangeboden.

Om 11 u. zijn we in Sayalkudi waar Father Alphonse, 57 jaar en suikerpatiënt pastoor is. We hebben er een gesprek op het overdekt terras achter de kerk dat eveneens als kerkruimte dienst doet.

Rechts van het pand zijn er enkele kleine lokaaltjes, ongevloerd, waar zusters een naaischooltje open houden.

Ze zijn hier sedert juli 1991. Twee van de zusters geven les in de school en hebben aldus een inkomen. De twee andere zusters doen aan sociaal werk.

Terwijl wij er zijn komt een meisje een brief afgeven aan Father Sebastian. In feite komt zij hem hulp vragen voor het aankopen van een naaimachine. Father Sebastian kan haar niets beloven. Nadien hebben we hierover met Father Sebastian een gans gesprek. Hij zegt : er zijn er al zoveel die een naaimachine komen vragen, en hij heeft niet voldoende fondsen. De vraag die wij dan stellen : heeft het wel zin zoveel meisjes in de naaischolen op te leiden als zij wegens gebrek aan finanties toch nooit een naaimachine zullen kunnen aankopen. Wekt men geen valse hoop en nadien veel ontgoochelingen. Men stelt ons wel gerust. Ongeveer de helft van de leerlingen kan zich toch een naaimachine aanschaffen, maar wat dan met de andere helft ?

Father Alphonse vertelt dat hij in Sayalkudi een semi-kostschool nodig heeft. Er wonen hier veel vissers en deze trekken ver weg naargelang de visvangst. De kinderen blijven dan soms tot 6 maand alleen.

Mocht men een home hebben waar de kinderen ondertussen zouden kunnen blijven, dan zouden zij opgepast worden en regelmatig de lessen in de school kunnen volgen.

Nog dezelfde voormiddag bezoeken we Sivalpatti, een deel van de parochie van Sayalkudi. De weg naar deze plaats is archi-slecht.

Hier bouwde men met gelden van Wanakkam een kleine gemeenschapszaal. Op vraag van de parochianen heeft men deze echter omgevormd tot een "spinning unit". Dit is een groot houten geraamte dat manueel bewogen wordt en van waaruit de verschillende draden opgewonden worden op spoelen voor de weefgetouwen. Het kleine blauw beschilderde kerkje wordt nu ook als gemeenschapszaal gebruikt.

Hier vraagt men Wanakkam ook om huisjes te bouwen voor 9 zeer arme families. We betreden één van de huidige huisjes. Het is gemaakt van leem en bedekt met gedroogde palmladeren. We moeten ons goed bukken om er binnen te komen. In dit huis is een meisje aan het weven. Het weefgetouw zelf, ligt op de grond in plaats van op een tafel of schraag. Het meisje zit op de grond en haar voeten rusten in een uitgegraven holte. Het is er wel fris. Ook hier schiet het schietspoel heen en weer en wordt sterke stof geweven. Zo trekken deze mensen hun plan.

We keren langs een omweg, doch betere weg, terug naar Sayalkudi waar we op de pastorie het middagmaal gebruiken en nadien wat rusten.

In de namiddag gaat de tocht naar Nedungulam, een bijparochie van Kamuthi. Het is eigenlijk de bisschop hier die gevraagd heeft dat men ons ook naar deze plaats zou brengen. Er leven klaarblijkelijk mensen die in grote ellende verkeren. In Kamuthi vervoegt ons Father Amalraj,

een zeer jonge priester. Hij trekt met ons naar Nedungulam. Als we in het dorpje aankomen zijn we allen diep getroffen. Verschillende lemen hutten zijn er uitgebrand. We zien de brokkelende lemen muren. Deze mensen hebben het geld en de middelen niet om hun huisjes te herstellen en er een goed dak op te leggen. Zij behoren ook tot de laagste kaste en worden door iedereen uitgestoten. Stil en met vragende blik staan zij rond ons en luisteren naar Father Amalraj. Ook de kinderen staan er bij en staren ons aan. Ze lopen, springen of dansen niet. Er is ook een klein kerkje dat ze ons laten zien. Father Amalraj vertelt dat men hier werkelijk nood heeft aan huizenbouw voor 26 families. Verscheidene families zijn vertrokken van miserie doch zullen vlug terugkeren als zij kunnen beschikken over een goede huisvesting. Een deftig stenen huisje, hoe klein ook, is volgens onze bekommerde Father Amalraj de enige uitweg voor deze mensen om in de maatschappij gewaardeerd te worden en als mens behandeld te worden. Op onze vraag of men in die huisjes ook een toilet voorziet wordt ontkennend geantwoord. De mensen gaan hiervoor in de natuur. Een toilet vinden ze ook niet proper. Daarenboven is het verspilling van water. Father Amalraj brengt ons ook nog naar een andere bijparochie, Panaiyadi, een eveneens zeer arme gemeenschap. We moeten de jeep zelfs verlaten om er te geraken. Deze huizengroep, ook allemaal hutjes bedekt met palmladeren, staat helemaal in een veld dat vol staat met hoge palmeira's. Al de mannen die hier wonen zijn palmeira-tappers. Dagelijks klimmen zij langs de lange stam naar de top van de boom. Zij doen bepaalde inkervingen in de bloemtrossen en hangen daar potten aan. Het sap wordt opgevangen. Door toevoeging van wat calcium bekomen zij dat het sap stolt en niet slecht wordt. Deze roodbruine brokken worden dan verkocht. Vrouwen geven ons ook een brokje mee. We moeten proeven. Het smaakt naar rietsuiker. Terwijl wij staan te praten met de dorpeelingen zien we een man een palmeira beklimmen. Het gaat heel gezwind doch we begrijpen ook dat dit een heel gevaarlijk beroep is. De zee niet ver af. Dit gebied overstroomde reeds twee maal. Dan hebben de mensen hier dagen in de bomen geleefd. de vraag wordt ook gesteld voor het bouwen van huisjes voor 15 families. Deze huisjes zouden niet hier gebouwd worden, doch op een betere plaats in Kamuthy zelf. Er is reeds grond beschikbaar. Het wordt avond en we trekken terug naar Paramakudi.

Donderdag 16 juli 1992

We beginnen de dag terug met een eucharistieviering. Jezus opent onze ogen en oren. Mc 7, 31-37. Er zijn zoveel doven die naast elkaar leven, zonder relatie noch echt contact. Ook wij zijn wel eens doof voor Gods bevrijdende nabijheid. Ook tot ons zegt de Heer : Open uw ogen en uw oren.

Reeds van voor de mis heeft Jan slecht nieuws. Hij heeft deze nacht bij het uitrekken plots een hevige pijscheut gekregen en denkt nu dat er een rib gebroken is bij die zware val in zijn kamer in Neyveli. Rosette heeft hem goed verzorgd doch spijtig genoeg gaat de pijn niet over en kan Jan niet de ganse dag mee rondtoeren in een jeep die soms meer schokt dan rijdt. Jan moet dus verstek laten gaan en zal deze dag eens extra rusten. Morgen rijden we naar Zuster Agnes in een groot hospitaal in Dindigul. Daar zal hij vragen dat men hem eens onderzoekt. Wij zijn niet helemaal gelukkig met dit voorval.

In de morgen rijden we naar Ayyampatti waar Wanakkam 17 stenen huisjes bouwde voor "houseless harijans" of "dalids". We bezoeken deze plaats samen met Father Prabakaran, parochiepriester van Salaigramam. Onderweg stellen we voor de zoveelste keer vast dat de wegen zeer slecht

zijn, en helemaal niet onderhouden. Op veel plaatsen komen geen bussen meer omdat de wegen té slecht zijn. Zeker is het een probleem in het regenseizoen. Dan kunnen veel kinderen gewoon niet naar school gaan. Een bedenking van Martha en Rosette : kan men geen ossekar gebruiken als schoolbus ? En zo de kinderen vervoeren tot aan de grote baan waar openbaar vervoer voorbijkomt.

In Ayyampatti hebben we een korte ontmoeting met de dorpbewoners en we nemen dia's van enkele huisjes. De tocht gaat verder naar Thirukalli. We bezoeken er een waterput met pomp, aangelegd door de regering. Ongelukkig genoeg heeft men te diep geboord zodat er geen drinkbaar water bovengepomt wordt doch zout water. Wat erg, en dit wanneer we zien dat dit water ook nog geleid wordt naar een kleine watertoren midden in het dorp.

Men toont ons ook nog de primitieve put waar men zoet drinkbaar water kan putten, en dit op nog geen 100 m. van de put geboord door de regering.

Deze streek wordt kennelijk daar de Indische bewindslieden volledig verwaarloosd. Indien de regering enkel zorgde voor goede wegen en verzorgde goede waterputten, wat een grote stap vooruit zou dit niet betekenen voor deze arme bevolking.

Mocht Wanakkam hier fondsen kunnen bezorgen zou men een leiding kunnen aanleggen van de zoetwaterput naar de pompinstallatie en zo goed drinkbaar water kunnen leveren aan het dorp.

Op deze plaats hebben we ook nog een ontmoeting met de Mahalir Mandram, een sterke vrouwengroep, een beetje zoals de K.A.V. bij ons. Wij zitten op een bank en zij zitten voor ons op de grond en vertellen ons ronduit hun verhaal. Hoe zij een spaarkas opgericht hebben en elke maand zoveel roepies bijeenbrengen. Hoe zij hiervan aan de leden kleine leningen aan een lage intrest kunnen toestaan. Zij zien er gelukkig, energiek en vastberaden uit.

We bezoeken ook nog het grote waterreservoir dat Wanakkam nog heeft laten uitdiepen. Het is nu helemaal droog. Dit is meestal zo gedurende 2 tot 3 maanden. In een goed regenseizoen kan men hier veel drinkwater verzamelen.

Voor het middagmaal trekken we naar het Sarukanei Hospital, een ziekenhuis midden deze dorpen, gebouwd door Misereor.

Het is een degelijk ziekenhuis, alles is er voorzien. Doch er zijn geen patiënten. Men vertelt ons dat dit hospitaal te ver afgelegen is voor de bevolking. Nu wordt dit gebouw gebruikt als opleidingscentrum voor onderwijzers. Ook voor sociale opleidingsprogramma's en als trainingscentrum voor gezondheidswerkers die naar de dorpen trekken. Via de organisatie van Father Sebastian, de Sivagangai M.S.S.S. wordt dit centrum gerund door zusters. Een vleugel van het gebouw blijft functioneren als hospitaal voor eventuele noodgevallen. Er zijn twee verpleegsters en men zoekt enkele dokters die volgens een beurtrol dienst willen komen doen.

Na het middagmaal krijgen we elk een grote kamer in de materniteit om wat uit te rusten. Vervolgens hebben we een gesprek met vier gezondheidswerksters, "community health animators". Zij hebben juist een brochure bij met foto's van geneeskrachtige planten en kruiden. Zij leren de bevolking in de dorpen deze planten en kruiden terug te ontdekken, te bereiden en te gebruiken. Zelf hebben zij een heleboel bokaals en glazen potten met gedroogde planten en kruiden. We moeten eens proeven en ruiken. Ook in de tuin staan allerlei geneeskrachtige planten. We proeven er de eerste maal een hibiscus-roos. Dit is heel goed voor het hart.

We trekken om 15 u. naar Father Arul Joseph, de parochiepriester van Sarukanei. In de kerk van dit dorp vereert men de heilige pastoor Levi, gestorven in 1973. Deze pastoor is van Franse afkomst en zou reeds

verschillende mirakels bewerkstelligt hebben.

Father Arul Joseph brengt ons naar Sebastian Nagar, een heel kleine gemeenschap van doodarme mensen. Eigenlijk noemt het dorp Ponnalikottai. Het is een dorp van een hoge kaste. Er is een kleine nederzetting van 6 gezinnen van de laagste kaste. Terug zien we het schrijnende beeld van schamele hutjes en doodarme mensen. Voor dit plaatsje smeekt Father Arul Joseph ons om huisjes te willen bekostigen voor deze arme families. Het is de enige mogelijkheid voor deze families om door de maatschappij als volwaardige mensen behandeld te worden. Uit dankbaarheid tegenover Father Sebastian noemen zij nu hun nederzetting "Sebastian Nagar". Op weg naar Paramakudi houden we nog even halt in Arulagam. Dit is een project van Father Sebastian en van zijn organisatie.

In een net huisje wonen 24 meisjes-weeskinderen en ook één jongen. Zij vormen er een nieuwe vorm van weeshuis en ze zien er allen heel gelukkig uit. Zij vormen een zelfstandige groep en de oudste meisjes zorgen voor de kleinsten. Er is een vrouw die instaat voor de keuken. De ligging is zo gekozen dat ze allemaal niet ver moeten gaan om een aangepaste school te vinden. Father Sebastian wil nog een dergelijk huis opstarten. Hij vindt dat de kinderen hier meer liefde en geborgenheid vinden dan in de klassieke weeshuizen. We herinneren ons ook de mooie groententuin. Natuurlijk worden we hier goed onthaald op thee en koekjes en wordt er voor ons gedanst.

Bij het avondmaal in Paramakudi mogen we Father Arockiasamy terug verwelkomen samen met nog een andere priester. Er wordt terug hartelijk gelachen en gediscuteerd.

Na het avondmaal hebben we nog een ontmoeting met de Fish Net Coöperative Society of de "Katcha Fish Net Making". Het woord Katcha zou visnet betekenen. Deze coöperatie vervaardigt visnetten om in zoet water te vissen in het binnenland. 75 families hebben hiermee hun broodwinning. De visnetten verkopen zeer vlot na het regenseizoen. Het grote probleem is steeds de overbrugging naar het volgende regenseizoen. De vervaardiging van visnetten gaat ook dan voort want dit is het enige inkomen voor deze families. De Sivagangai M.S.S.S. kan deze netten opslaan en hiervoor een beperkt bedrag betalen. Een soort lening aan 1% intrest. Doch de fondsen van de M.S.S.S. zijn niet onuitputtelijk. Concreet vraagt men hier een overbruggingskrediet van ongeveer 50.000 Rs. We luisteren naar het geanimeerde gesprek van deze getaande visnetwevers. Af en toe vertaalt Father Sebastian voor ons. We lezen de nood, de moeilijkheden en de verantwoordelijkheidszin van de gezichten van deze bestuursleden van de Katcha Fish Net Making Cooperative Society.

Tenslotte hebben we die laatste avond in Paramakudi nog een gesprek met Father Sebastian over het steunen van een fonds voor het bekostigen van studies van arme studenten, een "poor students education fund". Deze vraag zou reeds naar België opgestuurd zijn. Het zou gaan om een soort "revolving fund".

Diezelfde avond kunnen we nog telefoneren naar Father Rogers via de draagbare telefoon van Father Sebastian. Ook hier staat de techniek niet stil. Met dezelfde telefoon slagen we er ook in een vriend van Father Jos op te bellen in Cape Comorin, en hem in te lichten over onze komst. Het is Father Antony Vallavanthara. Hij was gedurende 4 jaar medepastoor van Father Jos in Wijchmaal en spreekt zeer goed vlaams aan de telefoon. Jan heeft de ganse dag goed gerust en we zijn blij dat hij zich weer beter voelt. Hij zal zich morgen in de kliniek van Dindigul eens goed laten onderzoeken. Intussen verleent Rosette hem de beste zorgen. We pakken weer onze valiezen in want ge hebt het al ergens gelezen, morgen vertrekken we naar Dindigul.

Vrijdag 17 juli 1992

Na eucharistieviering en ontbijt hebben we nog een evaluatiegesprek met Father Sebastian en Father Arockiasamy. Wij geven enkele bemerkingen over de verwezenlijkte projecten die door Wanakkam gesteund werden. We overlopen ook de nieuwe aanvragen. Huisjes in Nedungulam, Sivalpatty, Panaiyadi en Sebastian Nagar. Drinkwaterput in Thirukalli. Hulp voor het aankopen van naaimachines door zeer arme meisjes. Overbruggingsfonds voor de visnetmakers. Studiefonds voor studenten uit de laagste kaste. Hulp voor het inrichten van een naai-atelier.

Intussen staat de camionette van de Dindigul M.S.S.S. reeds voor de deur. Father Sebastian had dit gisteravond ook nog geregeld. Inderdaad was zijn jeep te klein voor ons en onze bagage.

We nemen afscheid van Father Sebastian, Father Arockiasamy, van de jongens van de keuken, van onze chauffeur en we zijn op tocht naar Dindigul.

We hebben terug een heel vriendelijke en hoffelijke chauffeur. Onderweg houdt hij even halt en kunnen we een thee of limonade gebruiken. We zien er in een kraampje hoe men er een soort zeer grote pannekoeken bakt. De platen worden gereinigd met erg vuile doeken.

Voor we Dindigul binnenrijden moeten we nog even stoppen aan een bewaakte overweg. Onmiddellijk worden alle wagens overspoeld met venters en vrouwen die nootjes, mango's, plantains en ander fruit verkopen.

In Dindigul rijden we onmiddellijk naar het St Joseph's Hospital. We worden er verwacht. Onmiddellijk zijn de zusters Julia Loukens en Martha Plezier bij ons en we krijgen zeer goede kamers toegewezen in de ziekenboeg van de priesters en het personeel. We krijgen kamers juist naast de kamer van Zuster Agnes.

Father Joseph Selvaraj, secretaris van de Dindigul M.S.S.S. wacht ons ook reeds op en wil met ons een gesprek hebben. We spreken af voor 's avonds.

Ineens zien we Zuster Agnes in de verte afkomen. Traag doch kaarsrecht strompelt zij op ons af, zich behelpend met een stok waarmee zij ook nog zwaait vanuit de verte. Het is een ontroerend weerzien doch zoals altijd kan Zuster Agnes haar emoties goed verbergen. Haar benen zijn met zwachtels omwonden en het spreken valt haar zeer moeilijk. Zij neemt de maaltijden op haar ziekenkamer en men verplicht haar na de middag enkele uren rust te nemen. Tussendoor vervult zij verder haar taak als procurator, dit betekent gevolmachtigde voor alle financiële verhandelingen, zo goed en zo kwaad als mogelijk.

Wij eten samen met de zusters in de refter. Daar ontmoeten we ook de zusters Godelieve Boddez, Elisa Quirijnen en Lia Verwaest. Zuster Lia is nu kotmadam van de verpleegstersschool die aan het hospitaal verbonden is. We ontmoeten er ook Zuster Amala en Zuster Lazar, twee Indische zusters zeer welbekend aan Father Rogers. Hij ontmoette deze zusters op zijn eerste reis in 1972. Toen waren ze nog novice en staken ze allerlei kattekwaad uit. Father Rogers gaf ze toen de bijnaam van "pesaase kuties" dit betekent kleine duiveltjes. Ze deden hem toen altijd schrikken met crackers te doen ontploffen bij het Deevali feest. De zusters herinneren zich dit nog zeer goed. Zuster Lazar is nu overste van deze kloostergemeenschap van I.C.M.-zusters.

Na de middag krijgen we bezoek van een zekere Britto Selvaraj die ons een project komt voorstellen van zijn organisatie "Society for Serving Humanity". Zijn organisatie is werkzaam in 20 dorpen van 2000 tot 3000 inwoners. Hij wil per jaar aan 20 vrouwen uit deze landelijke dorpen een zekere beroepsopleiding geven. Hij vraagt geld om 5 machines voor het bewerken van juwelen aan te kopen.

Zuster Lia Verwaest leidt ons dan even rond in het hospitaal. Het is zeer netjes en er zijn veel patiënten. Ook dit hospitaal werd gebouwd door Misereor. We bezoeken ook de verpleegstersschool, het werkterrein

van Zuster Lia.

's Avonds hebben we zoals afgesproken nog een gesprek met Father Joseph Selvaraj, secretaris van de Dindigul M.S.S.S. Hij verduidelijkt ons terug het project dat hij reeds naar België opstuurde. Ongeveer 800 personen uit 10 dorpen zijn aangesloten bij zijn Volksbank. Iedereen spaart 10 Rs per maand. Enkel de spaarders kunnen leningen krijgen en dit aan zeer voordelige voorwaarden. Het eerste jaar betalen zij slechts 1% intrest en vanaf het tweede jaar 5%. In feite is dit een groot volksontwikkelingsproject gericht op het leren sparen van de mensen, het leren ontlenen en het leren geld beheren. Daartoe zijn natuurlijk overal bekwame verantwoordelijken nodig. Het is voor de opleiding van deze verantwoordelijken dat Father Selvaraj bij Wanakkam een project indiende.

Father Selvaraj beschrijft dan even de bevolking en de problemen van de streek. We vinden dat er op een goede manier gewerkt wordt. Via het leren sparen moet het mogelijk zijn voor deze mensen om zelf hun lot in handen te nemen. We vinden het ook de moeite om misschien hier bij een volgende reis enkele dagen te verblijven.

Wij vragen aan Father Selvaraj ook zijn idee over de Society for Serving Humanity. Hij is zeer voorzichtig in zijn antwoord en heeft vooral zijn bedenkingen bij de gevraagde investeringen. Als het project mislukt, wie is dan eigenaar van deze machines ?

Dezelfde avond krijgen we nog een kort bezoek van Father Amalraj, een Indische Jezuïet, die we van vroeger in Shembaganur kennen en aan wie we regelmatig pakken kleren opsturen voor de vluchtelingen uit Sri Lanka die verblijven in de koude bergstreek van Kodaikanal.

Father Amalraj vertelt dat hij de laatste twee pakken van 80 kg ontvangen heeft. Voor het vervoer van Bombay naar Dindigul moet hij slechts 65 Rs per pak betalen. Om de pakken van Dindigul naar de streek van Kodaikanal verder te kunnen vervoeren kost het nog eens 95 Rs. Father Amalraj is nu verantwoordelijk en werkzaam in 45 kampen van vluchtelingen uit Sri Lanka. In totaal gaat het hier om ongeveer 30.000 personen. Hij heeft er programma's lopen van "education", een soort opvoeding voor volwassenen, "skill development : carpentry, knitting", het aanleren van een beroep : timmerwerk, breiwerk, enz...

Hij kan de opgestuurde kleding zeer goed gebruiken en vraagt ons om nog zoveel mogelijk op te sturen. Vooral wollen kledij is welkom.

Wanneer we naar onze kamer gaan wacht Father Arulanandam ons op in een zetel onder de veranda voor onze kamers. We hebben met hem nog een gemoedelijk gesprek want hij is een zeer goede bekende van Wanakkam. We vertellen hem over het dorp Thirukalli dat we bezochten en waar we zijn broer ontmoet hebben.

We brengen ook nog een avondgroet aan Zuster Agnes. Morgen vertrekken we weer. Nu naar Kodaikanal in de bergen op meer dan 2.000 meter hoogte.

Zaterdag 18 juli 1992

We worden al vroeg wakker van het klokje dat klept voor de Eucharistie-viering van 6 u. We weten dat Zuster Agnes nu al op is en zit op de plaats in de veranda van waaruit zij de kapel aan de overkant kan zien. Zo volgt zij elke dag van op afstand de eucharistieviering. Iemand komt haar dan wel de H. Communie brengen. Een uurtje later hebben wij onze Eucharistieviering op de kamer van de Jos. Wij roepen er ook Zuster Agnes bij die heel gelukkig samen met ons de Heer looft en dankt. Wij bidden voor het werk van onze zusters in India, voor het werk van Zuster Agnes en haar gezondheid, voor de zieken in het hospitaal, voor de arme plaatselijke bevolking en de ontwikkelingswerkers, voor onze familie en vrienden thuis. Na het ontbijt staat de camionette van de Dindigul M.S.S.S. terug klaar

om ons naar Kodaikanal te brengen. We nemen afscheid en gaan nog even tot bij Zuster Agnes op haar bureel.

Er gaat nog een zusterke mee en onderweg koopt ze nog een grote jutezak vol met bokaals. Die moeten dienen om er confituur in te doen die in Kodaikanal gemaakt wordt.

Rond 9 u. 30 verlaten we dan de drukke straten van Dindigul. Bussen, karren, riksja's, auto's, toeterende vrachtwagens met daartussen een wriemelende mensenmassa die op weg is naar het kantoor, naar school, naar huis. De zon schijnt en het is warm.

Vooraleer de bergen in te rijden houden we nog even halt bij een kraam waar een jonge vrouw kokosnoten verkoopt. Zij hakt er behendig een stuk af en we kunnen ons weer verzadigen aan het lekkere "tender coconut"-sap.

Het wordt een heerlijke tocht naar boven met prachtige zichten beneden. We zien vele kleine rijstveldjes, een dam en een meer... Onderweg komen we ook apen tegen langs de boord van de weg. Midden de beklimming stappen we nog eens af en het is meer dan 12 u. als we Kodaikanal bereiken. Juist als we Kodai binnenrijden voert de chauffeur even een kort uitwijkmanoeuver uit met als gevolg dat de achterdeur open vliegt en met een groot gedruis ploft de jutezak met de bokaalen op de grond. Wij stoppen en tillen de rinkelende zak terug in de wagen en zo bereiken we gelukkig het St John's Convent. Bij later nazicht blijken gelukkig nog veel bokaals ongeschonden te zijn.

We worden hartelijk verwelkomd door Zuster Lena Van Wallegghem, die hier overste is. Men heeft er werkelijk een feestmaal voor ons bereid. Als we onze valiezen op de kamers gezet hebben doen we ook een trui aan, want het is hier veel frisser, écht Belgisch klimaat.

De namiddag brengen we door met een wandeling in het centrum van Kodaikanal. In een winkel van handicrafts kopen we wat postkaarten om naar vrienden en kennissen te sturen en ook een hele pak postkaarten met beschilderde bladeren. Het is echt kunstwerk. Wat zullen ze blij zijn in Expo-Wanakkam met deze aanwinst. We nemen ook nog een foldertje mee uit deze winkel. Bij nader toezien blijkt het de winkel te zijn van Corsock, een coöperatieve waar Zuster Agnes lang in het bestuur van gezeten heeft.

Na het avondmaal brengen we een bezoek aan onze geliefde zusters Pu en Aloysia, respectievelijk 100 en 95 jaar oud. Om juist te zijn, zuster Pu wordt honderd jaar in september aanstaande. Beide waren ze zo blij terug eens bezoek van de vrienden van Wanakkam te ontvangen. Zuster Aloysia is nog zeer helder van verstand. Zuster Pu is mentaal ook reeds wat afgetakeld. Zij vertelt voortdurend over haar jeugdijaren. Hoe haar moeder haar dreigde haar in het klooster te steken als ze zou durven oneerlijk zijn.

Zondag 19 juli 1992

We hebben heel vroeg Eucharistieviering in de kleine kapel. Father Jos gaat voor.

Zuster Lena Van Wallegghem leest het evangelie in het engels, en hierna getuigt elke zuster om beurt over wat haar treft in dit evangelie.

In zijn eerste homelie in het engels heeft Father Jos het over de bergsymboliek. Lc 9, 28-32. De grootste momenten in Jezus' leven gebeuren op een berg. Als je op een berg staat ben je dicht bij de hemel en is God dicht bij de mens. God en mens ontmoeten elkaar heel intensief. Maar de mens moet terug naar beneden, naar de armen.

In de voormiddag nemen we de bus voor een bezoek aan een toeristische plaats hoger op, de bekende pillar rocks. We moeten nogal lang wachten en ook een overvolle bus laten voorbijrijden. Ondertussen slaan we de

beweging op straat gade. Mensen op hun zondags gaan naar de kerk. Groenten- en fruitkraampjes staan opgesteld langs de weg. Rode vlaggen en mensen die verzamelen voor een betoging van de kommunistische partij. Aan de pilar rocks zien we veel bussen en Indische toeristen. Spijtig genoeg hangen de wolken zeer laag en hoe lang we ook wachten, we kunnen niets zien van het dal. Dan maar te voet terug afgedaald naar het St John's Convent.

Aan de ingang staat een jeep ons op te wachten. Het is de ploeg van Father Diamond Raj van Madurai. We herkennen Zuster Anastasia en Jansi. Ze hebben een ganse picknick mede en staan al een tijd op ons te wachten. En zuster Lena had zo'n lekkere frietjes voor ons laten klaarmaken. We besluiten ons wat om te kleden en onmiddellijk mee te trekken met de jeep. Father Diamond Raj die even gaan rusten is - hij heeft de ganse nacht niet geslapen uit vrees zich te overslapen, hij moest de bus hebben die 's morgens om 4 u. uit Madurai vertrok - wordt gewekt, en we zijn weer op weg naar de projecten van Koodam, de organisatie van Father Diamond Raj in deze Palani Hills.

We rijden richting Palani langs de groene bergruggen. Het landschap is prachtig. Tussen het groen zien we hier en daar rode daken van dorpjes en ook hutjes her en der verspreid.

We stoppen onderweg en Father Diamond Raj en zijn ploeg verhalen ons over hun projecten en over de problemen van de mensen in deze streek. Voor de armen is er vooral het "pata"-probleem, het bekomen van een bouwvergunning. Anderzijds het probleem van de afstanden, het ontbreken van bruggen. De mensen moeten het onmogelijke doen om de gekweekte groenten en fruit naar de markt te kunnen brengen. Aan al deze problemen probeert Koodam, in samenspraak met de bevolking, een oplossing te geven.

We rijden wat verder en slaan opeens linksaf. We gaan naar het "rainbow hotel" vertelt men ons. In werkelijkheid gaan we naar een grote open rotsvlakte en daar gaan we picknicken. We zitten op de rotsen en we krijgen warempel patatjes, tomaten, kippebillen, vis, een echt festijn. Er is ook soep en mineraal water. De juiste naam van de plaats is Melpallam, in de Palani Hills. We hebben een mooi zicht op de vlakte. Beneden zien we een groep vrouwen de was doen aan een beek. Drie jongens van ongeveer 12 jaar slaan ons van op afstand gade. We wenken hen als we gedaan hebben met eten en bieden hen drie volle borden met de overschot aan. Zonder verpinken zetten ze zich in kleermakerszit voor hun respectievelijk borden en eten alles netjes op. Voor hen is het kermis. We rijden nadien naar een school en parochiaal centrum in het bergdorp Perumal Malai. Daar heeft een vergadering plaats van Koodam met de verantwoordelijken van 6 dorpen : Uppu Parai, Akkarakadu (Pilakava), Vadakavunsi, Pethuparai, Palani Road Cross, Koompur Vaya. Het is een groep van 5 vrouwen en 7 mannen. Iedereen neemt om beurt het woord en verhaalt de situatie en problemen in zijn eigen dorp, waarna telkens een bespreking volgt met de ganse groep. Onder meer bespreken zij ook de Panchayat Union, een programma van de regering voor de ontwikkeling van de dorpen. Zij komen zo bijeen iedere derde zondag van de maand, in de namiddag. Als we onze kalender bekijken klopt het, we zijn vandaag de derde zondag van juli, onze derde zondag in India.

De vergadering eindigt na 17 u. We gaan buiten en blijven nog even napraten op de weide van het compound. Spelende kinderen komen rond ons staan. We laten hen wat liederen zingen die we opnemen op onze draagbare bandopnemer. Ge moet hun gezichten zien als we dit dan terug voor hen afspelen.

De avond valt als we terug naar Kodaikanal rijden.

Na het avondmaal, steeds lekker en aangepast aan onze Westerse smaak, gaan we terug onze geliefde zusters Pu en Aloysia op het eerste verdiep bezoeken. In de ruime zitkamer zitten we allen gezellig bijeen. Er

brandt een klein elektrisch vuurtje en Zuster Aloysia zit met de poes op schoot. Ook Father Kulandaraj is er en zuster Lena, zuster Fatima en nog enkele indische zusters. Natuurlijk ook de vijf Wanakkam-reizigers. Er wordt verteld en er worden vlaamse en brusselse liederen gezongen. Zuster Pu komt immers rechtstreeks uit de Brusselse marollen. En dan is het grote ogenblik aangebroken. Aan zuster Pu en aan Zuster Aloysia wordt een geschenk van de koning en van Wanakkam aangeboden. Eerst krijgt zuster Pu van Jan de prachtige ingekaderde foto van koning Baudewijn en Koningin Fabiola met een eigenhandig geschreven opdracht van onze vorsten. Zuster Pu, die ook niet meer goed ziet begrijpt het niet helemaal en zegt dat zij altijd van de Noblesse gehouden heeft. Zij begint terug over haar moeder die werkte bij een notaris. Jan overhandigt haar ook een prachtig fotoboek over Brussel. Dan is het aan Rik om aan Zuster Aloysia de aan haar opgedragen foto van het Belgisch vorstenpaar te overhandigen. Zij bekijkt de foto en ziet het geschrift van koning Boudewijn : "Aan onze goede zuster Aloysia" en het handteken van de koning en de koningin. Dan kijkt zij op en de tranen biggelen over haar wangen. Zoals zovele van onze missiezusters heeft zij steeds in haar hart een grote eerbied en verering gekoesterd voor de koninklijke familie in België. En dat haar die eer nu te beurt valt, nee, dat is teveel voor haar. De rest van de avond droomt zij weg, af en toe een traan wegpinkend. Als wij afscheid nemen om te gaan slapen verontschuldigt ze zich. Mister Rik, vous avez ouvert les écluses. Excuse me...

Maandag 20 juli 1992

's Voormiddags hebben we gepland om naar de bank te gaan en wat traveller cheques uit te wisselen. Nadien zouden we dan naar Shembaganur trekken en er proberen Father Arockiam te ontmoeten die zich bezig houdt met de opleiding van de Grihini's.

Father Diamond Raj heeft ons om 9 u. 30 zijn jeep beloofd, maar wie maar niet komt opdagen is de chauffeur met de jeep. Father Kulandairaj gaat nog ergens telefoneren en ja, daar komt de jeep.

Eerst brengt hij ons naar de bank. Daar worden de traveller cheques uitgewisseld. Alles verloopt er tergend traag. Een koppel westerlingen gaat eens flink reclameren bij de directeur en die mogen dan voorgaan. Kortom het is half twaalf als we met onze roepies terug buiten komen. We hebben nog juist een uur tijd om eens tot aan Shembaganur te rijden, naar het tehuis van de Jezuiten om er te proberen Father Arockiam te ontmoeten. Helaas, we hebben andermaal weinig succes en we vernemen dat Father Arockiam afwezig is en naar één van de dorpen getrokken is. Om 12 u. 30 hebben we dan een plechtige eucharistieviering in het St John's Convent op het eerste verdiep in de ruime zitplaats met de gevierde zusters Pu en Aloysia. Father Kulandairaj gaat voor, geassisteerd door Father Jos. In zijn homelie heeft Father Kulandairaj het over Christus en Martha en Maria. We bidden innig verenigd met onze kinderen, familieleden, Wanakkam-leden en die vele mensen en missionarissen die we in India mochten ontmoeten.

Na de middag nog wat rust en de rest van onze kaartjes naar België schrijven.

Om 15 u. hebben we een evaluatie-gesprek met Father Diamond Raj. Hij stelt ons ook nog een drietal projecten voor. Avondlessen voor opleiding van leerkrachten voor de dorpsscholen. Huizenbouw voor de armsten. een landbouwproject. Ook de relatie van Wanakkam met de Madurai M.S.S.S. wordt bekeken. Het is geen relatie op papier. Het is écht partnership. Father Diamond Raj vraagt ook ons gedacht over zijn werk. Ook deelt hij mede dat hij einde september - begin oktober naar België komt. Graag zou hij gesprekken hebben met de bevolking, met Wereldsolidariteit, met de dekenij in het kader van de missiemaand. Het treft ons heel diep dat Father Diamond Raj dit gesprek afsluit met een gebed. Heer, help ons en wijs ons de weg...

Na dit gesprek brengen we nog samen met Zuster Lena, Zuster Fatima en Father Kulandairaj een bezoek aan het Natpagam Center. Hier werken een 20-tal zeer arme meisjes die de enige kostwinners zijn van hun familie. Dit project werd ooit opgestart door Zuster Aloysia en loopt nog altijd voort. Uit uitgerafelde koorden weven deze meisjes kleine cirkelvormige matjes die dan in winkels van handicrafts kunnen verkocht worden.

Vroeger werden deze koorden opgestuurd door de gepensioneerden van Kuregem-Anderlecht. Nu kopen zij deze koord in India aan.

Miss Florence runt dit kleine atelier. Het treft ons dat de meisjes nu beter gehuisvest zijn. Ze hebben nu hun atelier op het gelijkvloers. Het is er netter en ruimer. Aan de muur prijkt een grote foto van Father Rogers. We bezorgen aan Miss Florence ook de spelden met gekleurde kopjes die we op haar vraag meegebracht hebben. Als we het werk bezien van de meisjes zien we dat deze veel gebruikt worden.

De meeste meisjes verstaan geen engels en Father Kulandairaj vertelt hun in het Tamil over Wanakkam, Father Rogers en hoe Wanakkam dit Natpagam Center helpt. Zuster Fatima zal in de plaats van Zuster Lena in de toekomst het Natpagam Center volgen. Men denkt er ook aan de 20 meisjes meer algemene vorming te geven. We vragen ons af of ze ook geen tweede soort handwerk kunnen opstarten. Er is moeilijk aan grondstof te geraken voor de koordwerkjes.

Momenteel kan dit centrum door de verkoop van de produkten ongeveer

instaan voor het dekken van de helft van de uitgaven. De andere helft wordt gesponsord door Wanakkam.

We mogen het centrum niet verlaten zonder elk een koordmatje aangenomen te hebben.

Dezelfde avond vertrekt Father Kulandairaj nog naar Madurai.

Wij brengen na het avondmaal terug de avond door bij de zusters Pu en Aloysia. Het is onze afscheidsavond.

Dinsdag 21 juli 1992

Vandaag gaat de tocht naar Mulagumoodu, ongeveer 400 km. Het zal de ganse dag rijden zijn.

Zuster Lena heeft een goede camionette besteld met chauffeur en begeleider. Er wordt ook nog van alles meegegeven van het klooster hier naar het klooster in Mulagumoodu. Er gaat ook iemand mee tot Madurai van de Madurai M.S.S.S. We gaan onderweg immers nog een project bezoeken dat gesteund wordt door Wanakkam.

Om 8 u. staan onze valiezen al buiten. We gaan nog even goede dag zeggen aan Zuster Pu en Aloysia. Dan afscheid nemen van Zuster Lena, Zuster Fatima, de andere zusters, het personeel en samen met Wiske De Bent vertrekken we.

Zoals gezegd rijden we eerst via Theni naar Karuthamalaipatty om het nieuwe paddestoelenproject te bezichtigen.

Uit het frisse klimaat van Kodaikanal dalen we terug af in de hitte van het dal en de vlakke. De vensters worden terug opengezet. We zitten weer volop in het Indische klimaat.

Rond 11 u. komen we aan bij het nieuwe project. Je houdt het niet voor mogelijk. In deze woestijnachtige vlakke streek, in deze brandende hitte hebben ze van bamboe en stro een loods gebouwd met dubbele wand die op temperatuur kan gehouden worden. Binnenin het donker zien we de rekken en ook échte eetbare paddestoelen. Men toont ons dan ook hoe het procédé werkt. Het stro van rijst wordt met een primitieve machine gehakseld. Vervolgens wordt het goed natgemaakt en in een plasticzak van ongeveer 20 cm diameter met luchtgaatjes geduwd. Daartussen wordt het ferment van de paddestoelen of champignons gevoegd. Na enkele tijd komen dan via de openingen de eerste champignons groeien. Ze lijken op oesterzwammen. Uit één dergelijk pak van stro kan men tot drie goede oogsten halen.

Deze champignons kunnen op de markt van Madurai zeer vlot verkocht worden. Uit een marktstudie blijkt dat men gemakkelijk tot 50 kg per dag kan verkopen. Verse champignons brengen tot 40 Rs op per kilogram. Gedroogd brengen ze nog meer op. Momenteel verschaft dit project reeds werk aan 10 personen. Men denkt uit te breiden tot 20 personen. Deze mensen verdienen 25 tot 30 Rs per dag.

Dit project werd opgezet om werk te verschaffen aan de inwoners van een nabijgelegen dorp dat nagenoeg volledig bestaat uit "repatriates" van Sri Lanka.

We bezoeken ook een klein stenen gebouw dat met een soort dubbele wand gebouwd is. Als dit gebouw goed blijkt te zijn voor de kweek zal men de loods van stro en bamboe geleidelijk vervangen door dergelijke stenen gebouwtjes.

We danken vriend James, verantwoordelijke voor dit project, die ons met zoveel enthousiasme alles uitgelegd heeft.

In Madurai wordt onze begeleider van de Madurai M.S.S.S. afgezet. De tocht gaat verder en even buiten Madurai verorberen we in een gelegenheid langs de weg, waar nog andere autobussen staan, de picknick die we meekregen van Kodaikanal. De Jos die even aan de zijmuur gaat staan wordt er nog eens extra gedoopt door een keukenpiet die langs het venster een teil water buitenkletst.

bezoeken ook een klas waar men een taalles aan het geven is. Naast het leren naaien en borduren wordt er ook aan algemene opvoeding gedaan. Op haar bureel vertelt Zuster Maria Sterckx ons over haar werk. Zij is hier de manager van dit bedrijf. Het is inderdaad een groot bedrijf. Zij stellen 700 thuiswerksters te werk die gemiddeld tot 25 Rs per dag verdienen. Hiernaast is er nog een staf van 31 full-time personeelsleden, onderwijzeressen inbegrepen. Er is iemand voor de boekhouding, iemand om de afgeleverde werken te controleren, iemand om uit te betalen, enz... Zuster Maria vertelt dat zij kantwerk afleveren van een zeer hoge kwaliteit dat zeker reeds gekend is door enkele winkeliers in België. Er is zoveel vraag in India zelf dat zij bewust weigeren. Vele sari's voor huwelijken van rijke Indische families worden hier geborduurd. We hebben er één gezien waar ze bezig waren gouddraad op te borduren. Het grote probleem voor Zuster Maria is haar opvolging. Zij wordt in November 72 jaar. Wanneer het doorgegeven wordt aan Indiërs vreest zij zeer sterk dat de kwaliteit van het werk onmiddellijk zal dalen. Financiële problemen zijn er niet zo direct. Alleen zou Zuster Maria graag een fotokopieermachine aankopen. Dit zou zeer nuttig zijn voor het verloop van haar administratie. Terwijl we bij Zuster Maria zijn doen we ook inkopen van kant en borduur-werk. Andermaal kunnen we vaststellen hoe men hier werkelijk schildert met de naald. Martha en Rosette moeten Father Jos duidelijk helpen bij zijn keuze.

We hebben dan nog even de tijd en brengen een bezoek aan het kerkhof van de zusters dat binnen de omheining van het klooster gelegen is. Het is er stil en rustig onder de wuivende palm- en kokosnootbomen. Zusterlijk naast elkaar, op lange rijen, staan allemaal dezelfde cementen kruisjes. Het is precies een soldatenkerkhof. Een kerkhof van zovele vlaamse en nu ook indische zusters die gans hun leven gewijd hebben aan de Heer in de dienst van de armsten der armen.

Bij het terugkeren is het juist middagpauze voor de schoolkinderen. Wat een mooi zicht, in hun groen-witte uniformen. Op een lange rij staan de grote potten met rijst en sausen. Van elke klas is er een kind die de rijst op de borden schept, ook bij de kleinsten. Ze schuiven aan klas per klas, gedisciplineerd, en er zijn niet onmiddellijk veel leraars in de buurt. In kringetjes gaan ze dan onder de bomen zitten en al snaterend en taterend wordt alles netjes opgegeten. De kraaien zijn er als de kippen bij, en vormen warempel ook een cirkel bij wat achtergebleven etensresten.

Na de middag doen we een toeristische uitstap naar Kanyakumari of Cape Comorin. We rijden hier door een prachtige groene streek. Hier is zeker geen gebrek aan water. We zien grote waterplassen begroeid met lotusbloemen. We zien vele nieuwe plantages van bananenbomen. We rijden voorbij de Thirumalai-berg, waar Father James Tombeur een ashram heeft. Op de grote baan in Kanyakumari is het even zoeken doch weldra hebben we het "Centre for Dialogue and Spiritual Renewal" gevonden waar de vriend van Jos, Father Antony directeur is. Het is een prachtig en goed uitgerust gebouw, en steekt wel wat af tegenover de armoedige hutjes. Hier worden sessies gehouden over geloofsvernieuwing en dialoog met de andere godsdiensten. Father Antony blijkt wel een heel verstandig man en een goed spreker te zijn.

Van hieruit kunnen we andermaal eens telefoneren naar Father Rogers in België. De verbinding is uitermate goed.

Na de klassieke thee en koekjes en taart bezoeken we deze toeristische plaats en doen de overtocht per boot naar het eilandje met de tempel ter ere van de wijsgeer Vivakanande. Dit is werkelijk indrukwekkend en een bezoek overwaard. Je moet je schoeisel afgeven en er mogen ook geen fototoestellen of camera's meegenomen worden. Er is een heel mooie gebedsruimte waar men verplicht is stil te zijn en waar vooraan in

groen licht in Indische letters de tekst "Ohm Bagewhan" prijkt. God is oneindigheid. Hier kun je ook als katholiek werkelijk bidden tot God. Het geheel is gebouwd op een rots die uitsteekt boven de golvende zee. Even slaan we ook het schouwspel van de grote onstuimige golven gade die steeds opnieuw tegen de rotsen te pletter slaan. Hier staan we werkelijk op het onderste punt van dit grote Indische continent, waar drie zeeën samenstromen : de Indische Oceaan, de Golf van Bengalen en de Arabische Zee.

Bij het terugkeren aan wal staat Father Antony, die zojuist een postzegeltentoonstelling moest openen, ons al op te wachten. We lopen nog even langs de kraampjes en toeristische winkels. Arme jongetjes klampen ons aan met kransen, schelpen, postkaarten. We kunnen het niet laten om van een kleine arme jongen een plastiek langwerpige zakje te kopen met zand van vijf verschillende kleuren, een takje gedroogd zeegras en vier zeeschelpen.

In een winkeltje kopen we ook nog wat halssnoeren en armbandjes voor de expo van Wanakkam.

Tenslotte brengen we nog een bezoek aan de I.C.M.-zusters, die hier ook een klein klooster hebben. Aan de achterkant is een tuin met kokosnootbomen, tuin die uitgaat op de zee. In dit klooster slagen we erin Zuster Canice van Anjengo op te bellen en haar te verwittigen van onze komst van morgen. We zullen niet blijven overnachten. Na het verlaten van dit klooster nemen we definitief afscheid van Father Antony.

Het is al donker als we bij de terugkeer nog even halt houden aan een grote stoffenwinkel in Nagercoil. Rosette en Martha en Wiske De Bent, onder begeleiding van Zuster Maria Sterckx, kopen er enkele meters van diverse stoffen aan. Ge weet wel, zoveel meter om een bloes te maken, zoveel meter voor een kleed, zoveel meter voor een rok. De personen die de stof leveren geven dit briefje aan een Indiër samen met de stoffen. Deze gaat hiermede naar een kassa die de factuur opmaakt en waar ge kunt betalen. Achteraf is er nog een ploeg die alles nog eens natelt en opnieuw meet. Bij Martha had men een vergissing gedaan en één meter meer gerekend dan er werkelijk was geleverd. Prompt brengt de Indiër die ons begeleidt het teveel betaalde geld terug met de excuses van de winkel. Als we hem achteraf wat drinkgeld willen geven weigert hij dit. We denken weer, ook dit is India.

Donderdag 23 juli 1992

We beginnen de dag terug met de Eucharistieviering om 6 u. in de kerk van het klooster.

Zuster Maria heeft een goede taxi besteld en tijdig vertrekken we voor een dagtocht naar Anjengo. Het is heel wat confortabeler rijden in een taxi. Wel zitten we wat dicht opeen. Drie achteraan, en twee vooraan, naast de chauffeur. Door een slecht afgedekte opening in de bodem van de auto komt de warmte en geur van de draaiende motor naar binnen gewaaid zodat het niet erg aangenaam is voor de persoon die naast de chauffeur moet plaats nemen.

We rijden eerst tot Trivandrum, die reeds in de staat Kerala gelegen is. Het is er zoals in alle Indische steden zeer druk in de straten. Dan wordt de grote baan naar Quilon genomen en in Attingal wordt er dan links afgeslagen worden naar Anjengo. Ze noemen dit hier Anjedenge. We weten niet hoe het komt, maar ook deze keer moet onze chauffeur wel 10 maal onderweg stoppen om de weg te vragen. Bij ons bezoek in 1985 gebeurde net hetzelfde.

Het is juist middag als we aankomen in het Sacred Heart Convent. We hebben juist 140 km afgelegd.

We herkennen onmiddellijk Zuster Canice, een kleine bescheiden zuster in een bruin habijt. Zij is hier Moeder Overste. Naast haar zuster Mary

Ruby, even bescheiden doch groter en dikker.

Op haar voorstel bezoeken we onmiddellijk de meisjesschool voor arme visserskinderen. Ze krijgen juist hun middagmaal. In hun witte bloes en blauwe rok zitten ze netjes op een rij te eten. Allemaal lachende gezichtjes. De rijst voor deze maaltijden wordt bezorgd door de regering, en Wanakkam bekostigt het vervoer en de bereiding.

Vervolgens wordt ons een werkelijk feestmaal aangeboden en we worden bediend door Eugene, een advocate of advokaat in het vlaams. Dit vernemen we pas achteraf.

Na de maaltijd komt het parochiecomité van de vissers opdagen : Thobias, Albert, Karlos, Victor en Paul. Tot dit comité behoren ook Sister Canice, Eugène en Father Damiaan, parochiepriester. Ze schijnen niet hoog op te lopen met hun parochiepriester die maar niet afkomt, en ze stellen alle vertrouwen in Zuster Canice.

Na een kort gesprek besluiten we de vissershutten te gaan bezoeken. Eerst komen we voorbij het oude Engels fort dat nu geklasseerd is als historisch monument. Er is enkel nog een grote sterke omwalling met een binnenplein. Langs een trap kunt ge bovenaan de muur komen. Ge ziet nog de schietgaten en ge hebt er een goed zicht op de zee. We vergaten dit te zeggen, Anjengo ligt vlak naast de zee. Anjengo was vroeger een Engelse nederzetting en dankt hieraan wellicht ook haar naam.

Bijna rechtover het oude fort woont onze vriend Eugene en we moeten ook bij hem eens binnengaan. Het is een groot huis. Ook de moeder van Eugène woont er en zijn zuster die juist moeder geworden is van een lieve baby. De tuin grenst aan een binnenwater waarover schuingezakte kokosnootbomen hangen. Een prachtig en rustig zicht. Willens nillens moeten we hier terug het sap van een grote kokosnoot opdrinken volgens het gekende ritueel.

Dan gaat de tocht naar de vissershuisjes. Het zijn schamele hutten, dicht opeen gebouwd op een zeer smalle strook, vlak naast het strand dat eveneens nog geen 50 m breed is en de bruisende woelige zee. Jongemannen zitten op een open plek te kaarten. We gaan tot op het strand waar lange beschilderde boten liggen. Mannen kijken ons aan. Iemand roept naar ons. Het klinkt eerder vijandig. Een man die kennelijk te veel gedronken heeft loopt scheldend achter ons aan. Er is niemand die hem terugroept. De vrouwen komen niet buiten en ook de kinderen komen niet op ons af. We voelen ons hier niet helemaal thuis, en na enkele dia's genomen te hebben keren we terug.

Onderweg bezoeken we nog even een English Medium School die eveneens door de zusters gerund wordt. Dit is duidelijk een school voor kinderen van rijkere ouders. Het uniform is hier bruin en wit en het is een school voor jongens en meisjes. Achter de muur van de school weer een smalle strook vissershutjes, het strand en de witschuimende zee. Wanneer we terug in het kleine klooster aankomen zit Father Damiaan, de parochiepriester op ons te wachten. Met hem ronden we het gesprek verder af.

Hier leven ongeveer 1000 vissersgezinnen. Zij zijn zeer arm en voor 98% kristenen. Elk gezin telt gemiddeld 4 à 5 personen. De gemiddelde werkloosheid belooft 3 tot 4 maand per jaar.

Er is duidelijk een probleem voor de woningen van de vissers. Bij de minste storm, en dit is hier per jaar duidelijk meer dan éénmaal, worden de vissershutten aan het strand verwoest. Er is ook al verschillende keren brand uitgebroken met telkens als gevolg dat verschillende families zonder woonst vallen.

Eén goed huisje met twee kamers zou 20.000 tot 25.000 Rs kosten. De prijs is hier duidelijk hoger dan in Tamil Nadu. Men stelt aan Wanakkam de vraag om 5 huisjes per jaar te willen bekostigen. De pastoor voegt er nog aan toe dat de bisschop van Trivandrum zich bereid verklaard heeft een bijdrage van 4.000 Rs per huisje van 20.000 Rs te bezorgen, en dit

voor maximum 20 huisjes in totaal. Dit schijnt echter niet zo helemal zeker te zijn. We vragen de nodige inlichtingen om eens in contact te kunnen treden met deze bisschop.

Het parochiecomité zou per jaar telkens uitzoeken voor wie de 5 huisjes het best zouden kunnen gebouwd worden.

Als we terug willen vertrekken is de schooltijd juist voorbij en de weesjes die bij de zusters verblijven komen één na één thuis. Er zijn er zo een tiental. De zusters delen met hen hun eigen eten. Vooraleer te vertrekken moeten we nog enkele dia's maken, onder meer bij de Lourdesgrot.

Zuster Canice vertrouwt ons toe dat er dit jaar terug verkiezing is voor de overste van Anjengo. Als zij niet terug verkozen wordt zal het iemand anders zijn, en dit kan zijn gevolgen hebben. In elk geval zou Zuster Mary Ruby de contacten met Wanakkam kunnen bestendigen en de projecten verder uitvoeren. De gezondheid van zuster Canice is ook niet bijster goed. Zij is pas terug uit het hospitaal. Zij verklaart graag te willen blijven in Anjengo en wil er haar leven geven voor de arme vissersbevolking.

Als we terug vertrekken ontmoeten we overal kinderen die van school terug op weg zijn naar huis.

De terugtocht verloopt vlot, ook door Trivandrum, die de hoofdstad is van Kerala. In Kerala spreekt men Malayalam, dit is een andere taal dan het Tamil van Tamil Nadu, doch is er mee verwant.

Terug in Mulagumoodu is het weer inpakken geblazen. Morgen vertrekken we uit Trivandrum met het vliegtuig naar Madras en vandaar naar Calcutta.

Vrijdag 24 juli 1992

We zijn terug allemaal aanwezig in de ochtendmis van 6 u.

Na het ontbijt worden we nog verwacht bij de openingsplechtigheid van de schooldag.

Alle kinderen staan netjes zoals soldaten per klas opgesteld. Na het ochtengebed en het nationaal lied marcheert elke klas om beurt naar het klaslokaal. Ondertussen klinkt door een luidspreker marsmuziek en slaat een lerares de maat op een grosse-caisse (grote trommel).

Dan worden wij nog vergast op iets speciaal. Vier jonge meisjes van rond de 12 jaar brengen voor ons enkele heel mooie typische Indische dansen. Hun kledij is groenzwart met gouddraad doorweven. Het zijn vier échte jonge kunstenaars en de dansen die ze ons brengen tonen dit overduidelijk. Onderweg zijn we al dikwijls vergast geweest op Indische muziek en dans, doch dit is dan toch wel het beste dat we ooit te zien kregen. Ze dansen zelfs zich voortbewegend met hun voeten in een koperen bord.

Het wordt hoog tijd om te vertrekken. Afscheid nemen van de vriendelijke Moeder Overste, van Zuster Alippe, van Zuster Maria Mouton die we nog een vlug herstel toewensen. Het doet altijd een beetje pijn. We rijden met de nieuwe camionette van het klooster en de chauffeur kennen we nog van vroeger. Zuster Maria Sterckx gaat ook mee en Wiske De Bent die haar terugreis naar België wil doen wijzigen, ditmaal zonder oponthoud in Bombay bij Zuster Jeanne Devos.

In Trivandrum rijden we nog eerst even naar het Sint Roch's Convent waar Sister Gregory overste is. Sister Gregory komt met ons mee om de ticketten voor Wiske De Bent regelen. Dan kijkt ze met het personeel van de luchthaven of alles voor ons oké is. We hebben wel 25 kg overgewicht en moeten 903 Rs extra betalen tot Calcutta. Voor de rest geen problemen.

De vlucht IC530 is voorzien om 12 u. 35 met aankomst in Madras om 13 u. 40.

Het is 12 u. 59 als de Boeing 737 opstijgt en om 13 u. 55 landen we

Nog enkele paragrafen uit het reisverslag!

veilig en wel in Madras. Op de tarmac komen we in de enorme hitte van dit middaguur terecht. Gelukkig is het binnen in de luchthaven air-conditioning.

We moeten er nog wachten tot 20 u. 05 voor vlucht IC766 die ons naar Calcutta moet brengen.

Tijdens deze lange pauze trachten we zo goed mogelijk de tijd om te krijgen. We krijgen na enkele uren nog het bezoek van Yessy Vanlerberghe, zijn verloofde Margret en gans haar familie. Ook Father Kurian Thomas en Mr Xavier van de C.W.M. komen ons nog groeten. Samen met gans dit gezelschap brengen we nog enkele zeer aangename uren door boven in het restaurant van de luchthaven.

Het wordt weer tijd voor onze volgende vlucht naar Calcutta waar Father George Zwijzen ons normaal moet staan opwachten. Zal hij er zijn? We hebben nooit een bevestiging ontvangen; steeds schreef hij dat hij wachtte op onze brieven.

Om 20 u. 45 stijgen we op. Er is een tussenlanding in Hyderabad. Dit was niet voorzien op ons vluchtschema. Hyderabad is een gekende en grote stad. Het is een feeëriek schouwspel, al de lichtjes van deze stad vanuit de hoogte. Om 21 u. 34 landen we in Hyderabad.

Het is 22 u. 40 als we terug opstijgen voor Calcutta voor een vlucht van ongeveer twee uur. Er hangen kennelijk onweders in de lucht. Aan de linkerkant zien we in de verte bliksemflitsen tussen de wolken. Ook enorme hei-lichten die telkens weerkaatsen. Het doet wat akelig aan in de donkere nacht maar het is indrukwekkend en prachtig.

Om 0 u. 34 landen we veilig in Calcutta en ja, we worden opgewacht door onze goede Father George. De twee taxi's brengen ons door de slapende stad. Er is bijna geen beweging. We rijden traag want de achterdeur van de eerste taxi hangt er maar losjes aan.

Na ongeveer een uur komen we aan in het Lytton Hotel. De kamers worden toegewezen. We spreken nog even af wanneer we morgen zullen opstaan en wat het programma zal zijn en we slapen in bij het gedreun van de air-conditioning-installatie op onze kamers.

Zaterdag 25 juli 1992 = *Calcutta*

Om 8 u. zijn we al present voor het ontbijt en nog tijdens dit ontbijt krijgen we reeds het bezoek van vriend Jean-Pierre De Meulder, parochiepriester uit Molenbeek, die ons nu zal vervoegen voor de rest van de reis. Jean-Pierre bezocht New Delhi gedurende een week, en is nu reeds een week in Calcutta.

Met onze taxi's rijden we nu naar het huis van Mother Teresa op de Lower Circular Road. In de kapel hebben we om 10 u. een Eucharistieviering, voorgedaan door een Indische priester, vriend van Father George, en geassisteerd door Father George, Father Jean-Pierre en Father Jos. Een Eucharistieviering in deze kapel van het moederhuis van Mother Teresa is een speciaal gebeuren. Deze kapel ligt op het eerste verdiep langs de straatkant. Omwille van de warme temperatuur staan alle vensters wagenwijd open. Alle straatgeluiden komen binnengewaaid. Getoeter van auto's, geschuur van de tram op de rails, aanzetten en stoppen van camions, sirenes van fabrieken in de verte en over dit alles het gekras van de kraaien. We kunnen enkel hier en daar een woord opvangen van wat aan het altaar gezegd wordt. Zo volgen de vele novices en zusters van Mother Teresa hier elke dag de Mis en komen ze hier bidden en bezinnen. En bij het kruisbeeld enkel deze twee woorden: "I thirst" "Ik heb dorst". Ge voelt U hier kerk temidden van het geraas van de wereld. We hebben hier gebeden, stil in ons hart, voor Mother Teresa en haar werk, voor onze kinderen en familie thuis, voor Father George, voor Father Rogers, voor Wanakkam, voor de armen...

Spijtig genoeg kunnen we Mother Teresa deze keer niet ontmoeten want ze

is op reis.

We brengen dan nog even een bezoek aan de Shishu Bhavan in de buurt, waar kinderen opgevangen worden. We bezoeken de afdeling van zieke en gehandicapte kinderen. Lieve zusters en ook vrijwilligers uit alle hoeken van de wereld zorgen voor deze kinderen.

Nadien rijden we met de taxi's naar Kalighat, het huis van de stervenden. Ook hier zijn vrijwilligers aan het werk, onder andere enkele jonge West-Vlamingen. De zieken liggen er op een brits in een zaal en worden door dokters, zusters en vrijwilligers met veel liefde omringd en verzorgd. Er hangt een bordje waar in krijgt de datum opgeschreven staat, het aantal patiënten dat binnengekomen is, het aantal patiënten dat het tehuis verlaten heeft, en het aantal patiënten dat gestorven is. Niet ver van de ingang ligt een gehandicapte patiënt met één arm stijf in de hoogte. Ik heb even zijn hand genomen en vastgehouden. Hij keek me aan en schudde zwijsend zijn hoofd, zoals de Indiërs typisch het hoofd bewegen als ze instemmend knikken.

Vlakbij bezoeken we tussen een massa volk een Hindoe-tempel. Een Brahmaanse priester leidt ons rond en geeft uitleg. We zien het grote geloof van al deze mensen die mekaar verdringen. Zij aanbidden de oerkrachten. Vrouwen komen bidden voor het verkrijgen van een kind. Mensen die van hun zonden willen verlost worden schuiven aan door een gang waar een priester hen besprenkelt. Er worden geiten geofferd. Op het einde van de rondleiding vertelt de priester dat deze tempel dagelijks voedsel verschaft aan vele arme mensen. Hij vraagt ook ons bij te dragen en vraagt 700 Rs, de waarde van een zak rijst. We geven de helft.

We trekken terug naar ons hotel en toosten op de gezondheid van Father George in de bar. Daarna gaan we eten in het Chinees restaurant van het hotel. En dan wat rusten.

Rond 15 u. gaan we een wandeling doen. We nemen eerst de metro. Ja, hier in Calcutta is er een échte metro. Het is een Russisch project. Het is er heel netjes en er klinkt zachte muziek voor de wachtende mensen. We horen accordeonmuziek en liedjes van Rocco Granata. Aan het volgende station stappen we reeds af. Er zijn hier wel geen roltrappen voorzien naar boven en naar beneden.

Vandaar doen we een wandeling naar de St Paul's Cathedral, een Anglikaanse kerk, die we bezoeken. Vervolgens gaat het naar het prachtige Victoria Memorial, dat reeds gesloten is. Rondom is het prachtig groen. Het is hier kennelijk het rijke kwartier. Donkere wolken stapelen zich op boven de flatgebouwen van Calcutta. En als we terugkeren gaan de hemelsluizen open. We schuilen onder het afdak van een bushalte. Het duurt gelukkig niet lang en we stappen terug naar ons hotel. Onderweg een jongetje die probeert wat geld te bedelen door zich met zijn hoofd op de grond onder een hoop steentjes te leggen.

~~Die avond proberen we vruchteloos te telefoneren naar Father Rogers.~~
Morgen vertrekken we naar Ranchi, de laatste halte van onze reis.

Zondag 26 juli 1992

Al vroeg maken we ons klaar om te vertrekken naar de luchthaven om het vliegtuig te nemen naar Ranchi. Reeds terwijl we het ontbijt nemen arriveert Jean-Pierre met zijn reiskoffer van zijn verblijf bij de Jezuïeten.

Het zijn terug dezelfde chauffeurs die ons naar de luchthaven brengen. We zijn nog niet ver of we moeten halt houden. Een grote betoging kruist de straat op 20 m voor ons. Iedereen wacht kalm. Het is een grote betoging met veel rode vlaggen. Men vertelt ons dat er de laatste tijd heel veel betogingen zijn.

Na ongeveer een kwartier kunnen we toch verder rijden. Onze chauffeur wil de achterstand inhalen en nu vliegen we naar de luchthaven. Aan de luchthaven gekomen moeten we wel 10 minuten wachten op onze tweede taxi. Het inchecken gebeurt vlot. Daar we met twee man meer zijn, Father George en Father Jean-Pierre hebben we ook geen overgewicht. De vlucht IC810 is voorzien om 11 u. 50 volgens ons reisschema.

Onze airbus A320 gaat reeds de hoogte in om 11 u. 20. Een angstaanjagende start. Juist voor het opstijgen begint hij nog heen en weer te wiegen.

Na een ruwe landing staan we om 11 u. 58 op de grond in Ranchi. We beginnen aan de laatste etappe van onze reis.

Father George heeft er weer voor gezorgd. De camionette van Satya Bharati, de uitgeverij van de Jezuïeten staat ons op te wachten. De chauffeur kennen we reeds van onze vorige reizen.

We rijden onmiddellijk naar Samlong, de parochie van Father George. We krijgen er een warm onthaal door Father Anand Bhengra (dit betekent : vreugde), medepastoor van Father George, en door de meisjes van de keuken.

Een lekker middagmaal in de vertrouwde eenvoudige en donkere eetplaats. Er staat nu ook al een ijskast en een televisietoestel.

Kort na de middag reeds krijgen we het bezoek van Yesudass, een rijzige gebrilde jongeman. Hij komt regelrecht van Ghatsila om ons te groeten en vooral om wat nieuws te vernemen over Father Rogers. Hij wil enkele pakjes voor hem meegeven. We moeten zeggen aan Father Rogers dat hij en zijn gezin gebeden hebben voor zijn 40-jarig priesterjubileum. Hij vertelt ook dat de gezondheid van Prema, zijn vrouw, nu goed is en dat de twee kinderen het ook goed stellen en hun best doen op school. Yesudass is deze morgen heel vroeg vertrokken en hij is nog geen uur bij ons of het is terug tijd voor hem om terug te keren naar huis. Eerst de bus en dan de trein.

Nadien wat rusten in de houten zetels en reeds een kort bezoek brengen aan de bouwwerken van de nieuwe school. Het is zondag en de werken liggen stil. Toch is een klein meisje aan het schommelen onderaan een stelling.

Om 18 u. hebben we avondmis met de parochianen in de kerk van Samlong. Er worden mooie Adibasis-liederen gezongen.

Dan met chauffeur Ezekiel en onze camionette naar Ara, het kleine klooster van een Duitse Orde, waar we ook de vorige reis mochten logeren. We worden er zeer goed ontvangen, doch het zijn allemaal andere zusters. Ze moeten echter in niets onderdoen. We krijgen er goed eten en goede kamers. Die avond is het weer power-cut, geen elektrische stroom, en bij het licht van een zaklamp houden we onze evaluatie over de voorbije dagen. Intussen dommelt Jean-Pierre rustig in slaap.

We gaan op tijd slapen. Het is ook niet zo warm, het heeft veel geregend en er is stormwind.

Op het dak blaffen de vier waakhonden. Deze buurt is écht niet veilig.

Maandag 27 juli 1992

Om 7 u. hebben we eucharistieviering in de kleine stemmige kapel met het enig mooie houten Lieve Vrouwebeeld. We luisteren naar het verhaal van het wonder van Kana en een bezinningstekst naar aanleiding van het verlovingsfeest van Yessy en de verjaardag van de priesterwijding van Father Rogers.

Om 9 u. vertrekken we naar Garha Lodhma, een ver afgelegen nieuwe missiepost, waar Father Isaak Xalxo pastoor is. Het is nog altijd slecht weer. Het regent en er waait een harde wind. Regelmatig moet onze chauffeur stoppen om ergens wat water te scheppen en bij te gieten in de radiator van de camionette.

Na vele uren rijden langs slechte en smalle wegen komen we rond de middag aan op deze eenzame plaats. De laatste kilometers werden we begeleid door de catechist die ons met zijn grote zwarte paraplu stond op te wachten.

Het is er nog heel primitief. De bisschop bouwde wel een pastorie en een eenvoudige zaal die dienst doet als kerk. De pastoor is er helemaal alleen maar heeft veel steun aan zijn catechist die hier al 25 jaar werkt. De pastoor zelf is er nog maar een jaar, en is reeds 64 jaar. De mensen lopen binnen en buiten, als in hun eigen huis. Ook de acht kinderen die er wonen en slapen voor de veiligheid. Want Father Isaac werd al eens aangevallen.

We bezoeken de school. Een lage lemen hut waar zes klassen samen in leren, zonder afscheidingen tussen de klassen. Het trekt eerder op een oude schuur. Overal aan de balken hange zwarte paraplus te drogen, enkele met heel grote gaten in. Voor de zes klassen zijn er drie onderwijzers. Wegens het slechte weer is vandaag slechts één leraar komen opdagen. Voor alle klassen samen zijn er een 50-tal kinderen. Als middagmaal krijgen we eerst rijstpannekoeken met een gekookt ei. Maar we moeten aan tafel blijven zitten. Het duurt en het blijft maar duren. Na ongeveer twee uur komt men binnen met verschillende kookpotten. We krijgen rijst, kip en groenten. Het is van alles veel te veel. Er zijn maar enkele vorken en lepels en er wordt dan maar met de vingers gegeten.

Natuurlijk moeten we ook nog het huis van de catechist bezoeken. Het is een gezellige lemen hut en we ontmoeten zijn vrouw en kinderen. Father Jos krijgt een levende kip als geschenk aangeboden.

De terugreis verloopt vlotter dan de heenreis. De chauffeur riekt zijn stal en deze man rijdt niet zo graag als het donker is. Er worden veel overvallen gepleegd langs de baan.

We rijden onmiddellijk naar Ara, waar we na het avondeten nog een ganse avond een gesprek hebben met de zusters over de werking van Wanakkam.

Dinsdag 28 juli 1992

Vandaag gaat Father Jean-Pierre voor in de viering. Father Jos heeft geweldige last van buikloop en buikkrampen, en moet vandaag verstek laten. Hij zal een ganse dag rusten, en de zusters zullen hem wel goed verzorgen.

We vertrekken reeds om 8 u. 30, want vandaag moeten we nog verder rijden. We gaan namelijk naar Soso, de vroegere parochie van Father George. Het is nog altijd slecht weer, doch we rijden nu langs betere wegen. De radiator van de camionette is waarschijnlijk ook gemaakt want de chauffeur moet geen enkele maal stoppen om water bij te tanken. Rond 12 u. bereiken we Soso. We worden er verwacht, doch het regent pijpestelen.

Father Robert Kindo, een rondborstige Jezuiet is hier nu pastoor. We moeten eerst thee drinken, met iets erbij.

Dan trekken we naar de zusters van St Anna, en moeten weer thee drinken.

Di 28 juli SOSO
Sama met Fr. George

Vervolgens brengen we een bezoek aan het dispensarium, gebouwd met fondsen van Wanakkam en medefinanciering van de Belgische regering. Het is een zeer degelijk dispensarium en men vertelt ons dat er reeds veel patiënten naar toe komen. Er zijn twee eenvoudige kamers voor ^{de} zieke patiënten. In de eenvoudige medecijnkast, een rek aan de wand, zijn er niet veel medecijnen voorhanden. Een probleem van dit dispensarium is dat ze geen lopend water hebben. Vooral bij bevallingen is dit een probleem en moet men komen aandrigen met water uit een waterput. De vraag is hier naar een pomp, een waterreservoir boven op het dak en de nodige waterleidingen binnen en buiten.

De zuster die instaat voor het dispensarium werd ooit nog door Father George als novice bij de Zusters van St Anna binnengebracht.

Na dit bezoek aan het dispensarium gaan we naar de school waar we vergast worden op een officiële welkom, een "swagat". Kinderen dansen en zingen voor ons. Kinderen en onderwijzers uit drie scholen: uit Soso, uit Charutoli en uit Mahuatoli. Drie scholen die Father George daar opnieuw heeft gebouwd. Wat een grote feestvreugde en dankbaarheid. En dan weten dat de scholen van Charutoli en Mahuatoli geen katholieke scholen zijn, en dat die leraars en kinderen nog heidenen zijn. We worden overladen met kransen en typische rood-witte adibasis-doeken. Pastoor Robert Kindo zit warempel met zo een doek als tulband rond zijn hoofd.

Gans deze swagat gaat door onder de veranda van de school want het regent nog altijd heel hard. Er is geen plaats voor iedereen in het droge en vele kinderen staan met hun blote voeten buiten in de regen onder een grote zwarte paraplu.

Daarna, het regent gelukkig niet meer, dansen de meisjes ons naar het huis van de pastoor, nieuw, zeer ruim, goed bewoonbaar en sterk gebouwd. Het ontroert Father George. Het is de eerste maal dat hij het ziet. Het werd gebouwd toen hij reeds uit Soso vertrokken was met geld hiervoor speciaal verzameld door Wanakkam.

Na een hartelijk welkom en mooi feest, een even hartelijk afscheid. We rijden terug naar Samlong.

Onderweg, het begint reeds donker te worden, houden we nog even halt in Lohardaga waar we Father Bruno Xalxo, een neef van Father Isaak Xalxo een bezoek brengen.

Father Bruno is een lachende hardwerkende Jezuïet en schotelt ons in een minimum van tijd een heleboel vragen en projecten voor onze neus.

Het schoolgebouwtje moet hersteld worden, een waterput moet uitgediept worden, en nog verscheidene andere vragen. We hebben hem gevraagd alles deftig op papier te zetten en op te sturen naar België.

Het is volslagen donker als we verder rijden langs een smalle doch redelijk drukke baan. Iemand wil een kleine behoefte doen doch Father George wil de wagen niet meer doen stoppen. Hij zegt dat het veel te onveilig is. Dan nog beter in uw broek doen.

Inderdaad komen we onderweg een gewapende politiepatrouille tegen.

Rond 20 u. komen we aan in Ara. Father Jos is al aan de beterhand. Die avond bespreken we onder mekaar, zonder Father Jean-Pierre, onze finanties.

Woensdag 29 juli 1992

Vandaag is het wat kalmer. Father Jean-Pierre doet de eerste mis voor de zusters. Nadien hebben wij met Father Jos onze Eucharistieviering. Het verhaal van de zaaier. Mc 13, 1-9. God blijft altijd zaaien. Een boer zaait enkel als hij denkt dat de grond goed genoeg is. Een boer let op de seizoenen, het weer, enz... God doet dat niet. Hij zaait altijd maar voort, telkens opnieuw. Hij gelooft dat er in elke mens een stukje goede grond aanwezig is waar Zijn zaad wortel kan schieten.

's Morgens, vooraleer te vertrekken bezoeken we de lagere school van Ara. Hier wordt les gegeven in twee shiften. Een zuster van het klooster van Ara is hier hoofdverantwoordelijke van de eerste shift, dit is van 6 u.45 tot 10 u.15. De tweede shift begint om 10 u.15 en loopt tot 15 u.30. Er zijn 17 leraars, waarvan er slechts 7 betaald worden door de regering. De 10 andere leraars worden door de school betaald à 350 Rs per maand. Hiervoor vraagt men schoolgeld aan de kinderen, een kleine bijdrage van 6 Rs per maand.

Er zijn 8 klaslokalen en 900 kinderen volgen hier les. Het gaat tot de 6e standaard. De ene shift bevat 500 leerlingen, de andere shift 400 leerlingen. Gemiddeld aantal leerlingen per klas is 71.

De kerk is toegewijd aan de H. Franciscus van Assisië. De parochiegeestelijkheid werkt heel hard mee met de school.

Men vertelt ons dat er nood is aan een High School, speciaal voor meisjes.

We bezoeken een schilder, Henri Kerketta, en bezichtigen zijn tentoonstelling. Het zijn allemaal typische landelijke adibasis-taferelen, doch vooral de gezichten zijn niet al te denderend. Er is dan ook niemand die iets koopt.

Vervolgens naar de State Bank of India om nog uit te wisselen wat gisteren afgesproken werd.

Hierna rijden we naar het melaatsendorp van Jagannathpur. We worden er heel hartelijk verwelkomd, alhoewel we niet verwacht waren. Father George is er heel goed thuis en samen met de leider van het dorp wandelen wij door dit afgezonderd dorp met zijn 133 kraaknette hutjes. Aan de ingang is er nu ook een schoolgebouwtje in steen, dat gefinancierd werd door de Lion's Club.

We rijden voorbij Prabha Tara doch hebben geen tijd om even binnen te wippen.

We eten 's middags op de pastorie in Samlong.

In de namiddag bezoeken we de St Jozef School van de St Ann's Sisters waar 800 meisjes les volgen. Alle klassen zijn van elkaar afgescheiden door meterhoge muren en er is veel discipline. De zusters doen prachtig werk en geven een goede opvoeding. Bij het begin van het schooljaar vragen ze ook grote sommen voor inschrijvingsgeld, namelijk 250 Rs en dan moeten er nog boeken en uniformen gekocht worden. Degene die dit niet kunnen betalen kunnen niet naar de school komen. Met het gevolg dat Father George dan betaalt. In totaal geeft Father George voor dergelijke gevallen meer dan 20.000 Rs per jaar uit.

Na dit bezoek gaan we nog even naar het Manresa-huis van de Jezuiëten waar we bij Pater Jacques via de telefoon terug verbinding krijgen met Father Rogers. We bezoeken er ook nog Father Van Roey, en hebben een heel gesprek met Pater Delporte, de architect.

Om 17 u. worden we verwacht in het parochiecentrum van Lalpur, bij Father Leo Minj, een parochiepriester die verlamd is aan zijn rechterhand. Eerst dansen de vrouwen van de vrouwenbeweging een typische adibasis-dans. Daarna is er een vergadering met vier pastoors van Ranchi, elk geflankeerd door een lekehelper. Hier wonen we de oprichting bij van het "Ranchi Town Poor Relief Fund". Father George heeft hiertoe het initiatief genomen. Het is de bedoeling dat zijn werk voor de armsten der armen verder gezet wordt, ook als hij er niet meer zal zijn. Er zijn hoofdzakelijk drie doeleinden :

- 1) Medische verzorging voor de armen;
- 2) Schoolopvoeding voor arme kinderen; zelfs hulp voor hogere studies waar het nodig is;
- 3) Voedsel waar het nodig is en huisjes of hutten laten herstellen waar het nodig is.

Elke maand komt de stuurgroep bijeen. Het geld dat uit het fonds genomen wordt moet volledig verantwoord zijn met de nodige ontvangstbewijzen en

gebruikt worden voor een van de vooropgestelde doeleinden. Het is tevens de bedoeling de mensen die geholpen worden terzelfdertijd op te voeden en te leren zelf meer verantwoordelijkheid te nemen.

's Avonds in Ara, na het avondmaal, weer lange gesprekken met de zusters. We zingen als avondlied : Wees Gegroet O Sterre.

Donderdag 30 juli *Ara en Samlong*

Vandaag beginnen we met onze laatste Eucharistievering in Ara. Father Jos doet de homelie in zijn beste Engels. Hij geeft zijn persoonlijke indrukken van de reis :

1. Het doet pijn in het hart de alom aanwezige armoede in dit land vast te stellen.
2. Als tweede vaststelling : Het wonder en de kracht van de glimlach der armen. Het is Gods lach in deze wereld. Dit heb ik ervaren als een geschenk van het Indische volk.

Deze morgen is het groot feest in de jongensschool van de parochie. De school die Father George bijna volledig herbouwd heeft en waar zijn jonge medepastoor directeur is.

Elke klas brengt een nummertje, van de kleinsten tot de grootsten. Het korps van de leraars vormt een prachtig koor.

In de namiddag gaan we met Father George zijn parochie bezoeken. Vanop de grote weg slaan we rechts in. Het wordt ineens veel kalmer, bijna landelijk. Overal staan lemen hutten, de ene al netter dan de andere. Er zijn er met een stukje grond met groenten en bananenbomen. Al de tuintjes zijn regelmatig bewerkt. Father George heeft een grote zak met snoep bij en trakteert elke jonge snaak die hij ontmoet. De mensen die we ontmoeten kennen Father George allemaal en ze groeten ons heel vriendelijk. Hier en daar blijven we met de mensen praten. Ge voelt het hier goed aan. Father George is een parochieherder die zeer geliefd is door zijn mensen. Een meisje geeft haar adres mee en zoekt een pennevriendin.

's Avonds hebben we in de zaal onder de kerk nog een swagat van de parochie van Father George. Meisjes dansen. Er wordt gezongen. We worden met bloemen omkranst en er worden speeches afgestoken. Uit de speech van de "catholic sabha", de parochieraad vertalen we het volgende :

"... In onze parochie volgen kinderen van alle castes en geloof les in onze Nirmala-school.

Vroeger was het schoolgebouw precies een oude barak. Het dak lekte en viel in. Nu hebben we twee prachtige stevige gebouwen...

In onze parochie leven vele weduwen, armen, zieken en families in nood die geholpen worden door Father George..."

Zo brengt Father George de boodschap van de Heer bij de mensen van Ranchi.

Nog later op de avond vertrekken naar Ara. Na het avondmaal blijven we bijeen met de zusters en novices. We zingen liederen, elk om beurt, "Wees Gegroet O Sterre", "In de Stille Kempen". In een kring hand in hand zingen we het afscheidslied : " Ik zeg U geen vaarwel, mijn vriend, dra zien w'elkander weer..."

Er worden nog postzegelverzamelingen getoond door twee zusters en we beloven hen wat zegels uit België toe te sturen.

Dezelfde avond nog onze valiezen klaar maken, want morgen moeten we heel vroeg opstaan. *Maken we onze valiezen klaar*

Vrijdag 31 juli

We staan op voor 5 u. Om 5 u.30 is de camionette er al want we moeten om 6 u. in Samlong zijn voor de Eucharistieviering. Alle zusters zijn present en er staat reeds thee en koffie klaar. Het wordt een heel

hartelijk afscheid. Bij de poort wuiven zij ons nog lang na. Het is vandaag het feest van de H. Ignatius, de stichter van de Jezuïetenorde. Het is ter zijner eer dat er een plechtige heilige mis is om 6 u. 's morgens. De kerk zit bijna helemaal vol. Samen met Father George dragen Father Anand, medepastoor, Father Jos en Father Jean-Pierre mee de H.Mis op. Het is een gezongen mis en we luisteren ontroerd naar de zang van Father George, dank zij de micro, zeer duidelijk verstaanbaar.

Na de H.Mis komt iedereen Father George nog speciaal groeten en heel veel mensen komen ons een goede reis toewensen.

Na het ontbijt hebben we nog een evaluatie-bespreking met Father George gedurende bijna een uur. Alle vragen die we hier in Ranchi kregen worden nog eens grondig bekeken en toegelicht door Father George.

We vertrekken rond 11 u. naar de luchthaven. Onze reis doorheen India zit er op.

Normaal is het vertrek van de vlucht IC810 naar Delhi voorzien voor 13 u.35.

We zien al onmiddellijk op het bord dat de vlucht uitgesteld is tot de late namiddag.

En dan maar wachten. Ondertussen krijgen we bonnetjes om iets te drinken of te eten. Telkens opnieuw wordt het vertrekuur uitgesteld. Gelukkig is er een bemande telefoonpost in de luchthaven. Zo slagen we erin Father Kurian Thomas op te bellen die Yesudass Vanlerberghe moet verwittigen dat wij later zullen toekomen in Delhi. We slagen er ook in Father Thomas, enkele uren later te bereiken in Delhi. Yesudass is reeds bij hem. Wat een geruststelling.

Rond 21 u. komt men zeggen dat de vlucht niet doorgaat. We mogen gaan overnachten in een hotel. We kunnen gelukkig nog telefoneren naar Father Rogers om hem te laten weten dat we niet kunnen vertrekken en waarschijnlijk een dag later zullen thuis komen.

Zaterdag 1 augustus 1992.

We hebben een goede nachtrust gehad in onze kamer met air-conditioning van het hotel "Kwality Inn". Rosette komt ons tijdig wekken. Door ons hotelraam zien we de beweging op straat, groenten- en fruitkraampjes. Aan de overkant van de straat is de spoorweg en ergens heel dichtbij het station. Steeds opnieuw horen we treinen knarsend stoppen en zich weer in beweging zetten. Het zijn allemaal dieseltreinen. Op het afgesproken uur komt Father George ons ophalen met de camionette van de Jezuiten. Het is 10 u. Alles wordt terug ingeladen en we vertrekken hoopvol naar de luchthaven. Vandaag zal het wel lukken. We geven onze bagage af en het duurt niet lang of we vernemen dat het nog niet in orde is met het vliegtuig. Het is opgestegen in Calcutta doch het is terug moeten landen. Indian Airlines heeft bijna geen vliegtuigen in reserve, dus dan maar weer wachten. Jan en Jos roken de ene sigaret na de andere en Rik loopt af en toe naar beneden maar de berichten wijzigen niet.

Father George neemt afscheid, want hij moet de onderwijzers betalen. Hij zal rond de middag eens terug komen kijken. We nemen afscheid, niet wetend of we binnen enkele uren ofwel binnen enkele jaren mekaar zullen terugzien.

Wachten in een luchthaven duurt lang, de tweede dag nog langer dan de eerste. We slaan het spel van de kinderen gade. We krijgen bonnetjes om iets te drinken en te eten. Het eten smaakt niet bijster goed. De barometer zakt onder nul. Vooral Jos ziet het niet meer zitten.

We maken kennis met een vriendelijke Indiër die werkt voor de Indo-German Social Service Society. Wij luisteren geboeid naar zijn verhaal. Hij is een uitgetreden Jezuiet en werkt nu voor de ontwikkeling van zijn volk. Vooral Duitsland bij monde van Misereor doet heel veel voor de arme bevolking van India. Misereor bouwt nu hoofdzakelijk "primary schools", lagere scholen voor de arme bevolkingsgroepen. 78 families beschikken over 50% van gans het inkomen van India. 44 tot 64 % van de bevolking, naargelang de bron, leven "below the poverty line", dit wil zeggen dat ze per dag nog geen 5 Rs kunnen uitgeven voor zichzelf. Er is een echte wildgroei van organisaties die aan ontwikkelingswerk doen. Vele worden er zelf rijk mee en houden tot 25% per project voor zichzelf. In totaal zijn er 15.000 "registered agencies", geregistreerde organisaties voor ontwikkelingswerk, erkend door de Indische staat. Deze man klaagt ook de corruptie aan in zijn land. Steeds moeten er steekpenningen gegeven worden om iets gedaan te krijgen. Hij woont in Delhi en hij verhaalt hoeveel maanden het geduurd heeft om na zijn verhuis in hetzelfde telefoongebied zijn telefoon weer in orde te krijgen. En dit omdat hij weigerde steekpenningen te geven. Zo gaat de tijd in de luchthaven voorbij. Vele Indiërs zijn terug naar huis vertrokken, vooral mensen met kleine kinderen. En plots is er nieuws. Het vliegtuig dat van Delhi komt en naar Calcutta vliegt zal ons terug meenemen naar Calcutta vanwaar we een directe vlucht kunnen nemen naar Delhi. Het wordt dus een processie van Echternach. Dit zouden we later op de terugreis nog eens ondervinden.

Om 15 u. 55 stappen we in in de Airbus 320. Om 16 u. 29 gaan we de lucht in voor een vlucht van 55 minuten. Om 17 u. 07 landen we veilig en wel in Calcutta. Als we uitstappen staan er bussen van Indian Airlines klaar. De passagiers van Ranchi voor Delhi moeten onmiddellijk instappen. We krijgen een "boarding card" voor het vliegtuig naar Delhi, allemaal met dezelfde fictieve naam op en ja, hoor, om 17 u.25 zitten we in de Airbus A 300 klaar voor vlucht IC 402 "straight to Delhi". Alle plaatsen zijn bezet en onze groep zit volledig verspreid. Om 17 u. 46 gaan de deuren dicht. De piloot verontschuldigt zich voor de lichte vertraging en om 18 u.02 stijgen we op voor een vlucht van 2 u. naar

Delhi. De afstand Calcutta-Delhi bedraagt 1.540 km. Het is nu afwachten of Father Thomas in de luchthaven zal zijn om ons op te wachten. Hij zou in contact blijven met Indian Airlines. Zo zal hij wellicht ook weten dat wij toch op weg zijn naar Delhi.

Om 20 u. 05 landen we na een zeer goede vlucht in Delhi. We halen onze bagage van de band. Gelukkig ontbreekt er geen enkel valies. Ook het vlug overladen van de bagage van het ene vliegtuig naar het andere is dus in een minimum van tijd perfect verlopen. Doch geen Father Thomas te zien. Dan maar getelefoneerd naar het C.B.C.I.-Centre. "Blijf binnen aan de uitgang, het is daar beter dan buiten", zegt Father Thomas. "Binnen een half uur ben ik bij U". Inderdaad was het in de luchthaven heerlijk koel met air-conditioning. We kopen er nog een fles gekoeld mineraalwater en drinken die helemaal uit.

Na een goed half uur komt Father Thomas met de wagen van een vriend. Met een brede glimlach verwelkomt hij ons. Er moet een taxi bijbesteld worden en hiervoor moet men terug binnengaan in de luchthaven. Father Thomas wordt tegengehouden door de wacht, en Jan moet dan maar de klus klaren.

Delhi is een mooie stad. Langs brede lanen rijden we naar ons verblijf. We zien neon-reclames en een verkeer dat zeer gedisciplineerd de lichten respecteert. Bijna geen voetgangers en er wordt zeer weinig geclaxoneerd. Je zou je best op de ring van Brussel kunnen wanen. En we denken bij onszelf, ook dat is India.

Father Thomas heeft kamers voor ons besteld in het I.S.I.-centrum, het centrum van het "Indian Social Institute" op de Lodi Road. We kennen deze plaats al van de vorige reis, en hebben er qua verblijf geen al te beste herinneringen aan. We zien Yessy daar ook voor de eerste keer terug. Hij helpt onze valiezen uitladen. De kamers zijn nog altijd even weinig comfortabel en vuil. Het is heel warm en we hebben enkel een fan om wat lucht te verplaatsen. Langs een open gang waar de ganse nacht het neon-licht blijft branden kan je de toiletten en douches bereiken.

Douche en toilet bevinden zich in dezelfde ruimte. En als je een douche neemt is alles in het kleine plaatsje nat, ook de bril van het W.C. en het toiletpapier, en er is geen haakje om uw kleren op te hangen.

De vriendelijke nachtwaker zorgt ervoor dat we nog kunnen telefoneren naar Father Rogers. Hij moet wel een lijn aanvragen, en we moeten meer dan een uur wachten. Uiteindelijk krijgen we dan toch verbinding en we kunnen Father Rogers vertellen dat we al in Delhi zijn en morgen kunnen vertrekken met Air India naar Frankfurt. Dit hadden we in de luchthaven nog gevraagd aan een bureel van Air India en dit zou geen probleem zijn. We vertellen dat we zullen toekomen op het uur zoals oorspronkelijk voorzien, namelijk om 18 u. 05, doch dan wel één dag later.

Het wordt een warme, zwoele en droge nacht. We hebben niets om te drinken of te eten en kunnen ook nergens meer iets kopen. Voor één nacht moeten we nu ook eens dorst lijden.

Zondag 2 augustus 1992.

Om 5 u. 30 staan de bestelde taxi's voor de deur en we rijden naar de internationale luchthaven van Delhi. Terug langs mooie brede straten met een eerste ochtendbus. We passeren ook enkele joggers. Toch blijven we ook de armoede van India ontmoeten. Bij de grondvesten van nieuwe gebouwen zien we de schamele hutjes van de werklieden die er blijven logeren en in de verte zien we ook sloppenwijken.

In de luchthaven is het één grote drukte. We zien heel veel Westerlingen. Vriendelijke bedienden in marineblauw uniform regelen onze tiketten voor de vlucht van Air India naar Frankfurt en eveneens voor de vlucht met Lufthansa van Frankfurt naar Brussel. Dit gebeurt allemaal met computer en tijdens het wachten reeds worden onze zitplaatsen voor

de vlucht Frankfurt-Brussel van 17 u. 05 geconfirmeerd. Het is echter een verkeerde berekening en we kunnen deze vlucht nooit halen. Dit zal pas later blijken.

Het is lang aanschuiven met de valiezen voor het controle-apparaat. Elk valies dat voor O.K. gecheckt wordt wordt voorzien van een blauwe band. Vervolgens luchthaventaks betalen, 300 Rs per persoon, en inchecken. We moeten gelukkig niet betalen voor overgewicht. Dan met de internationale paspoorten door de douane. Er wordt zorgvuldig nagezien of er niets geschreven staat op de laatste bladzijde. Bij Jan wordt gecontroleerd of hij de video-camcorder wel terug meeheeft en zijn paspoort wordt voor "in regel" afgetekend.

Intussen is de tijd reeds ver gevorderd. We moeten onze overschot van roepies nog omwisselen in dollars. Hiervoor moeten we in omgekeerde richting alle controleposten terug passeren, en onze instapkaarten achterlaten. Aan het wisselkantoor kunnen de bedienden niet volgen, zij moeten ook de luchthaventaks innen. Rik telt zelf de roepies en de bediende neemt het voor waar aan. We moeten ook nog het formulier van het wisselkantoor afgeven waarin we bewijzen dat we deze roepies aangekocht hebben in India. Daar Rik zijn eigen dokumenten niet bijheeft wisselen we terug uit op naam van Jos. Vlug de dollars bijeengegrabbeld en weg naar de security check. Achteraf wordt Jos nog terug geroepen. Het formulier dat hij aan het wisselkantoor afgegeven heeft bevat minder aangekochte roepies dan het aantal dat hij verkocht heeft. Het is echter hoog tijd en Jos muist er maar stilletjes van onder.

Rond 8 u. 30 stappen we dan eindelijk in een Jumbo Boeing 747 en om 9 u. 01 stijgen we op, richting huiswaarts. Het is nu 5 u. 31 Belgische tijd. We krijgen al dadelijk een lekker ontbijt. Het smaakt heerlijk. De laatste keer dat we gegeten hebben is in het vliegtuig Calcutta-Delhi van gisteravond. We krijgen een Indische film te zien vol liefde en dramatiek. Om 14 u. 30 Indische tijd vliegen we over Istanboel. We bewonderen het zonovergoten landschap ver beneden ons. Woestijnen, bergen en rotsen, groene zeeën en meren, heel dunne witte lijntjes die door de wegen getekend zijn, kleine stipjes van schepen. We hebben een perfecte vlucht. Het duurt echter zo lang. We vliegen al meer dan 7 u. 30, dit is merkkelijk langer dan in het heengaan en nog begint het vliegtuig niet te dalen. We denken dat het is omdat we tegen de wind in vliegen. Eindelijk begint het vliegtuig dan toch te dalen en groot is onze verbazing als de omroepster mededeelt dat we binnen enkele minuten zullen landen in Parijs. In Delhi hebben we wel gezien dat dit vliegtuig naar Parijs vloog, doch we meenden allen dat het eerst zou landen in Frankfurt. Het is nu klaarblijkelijk juist andersom. Dat we het vliegtuig van 17 u. in Frankfurt naar Brussel niet kunnen halen wordt ons alras duidelijk.

Om 17 u. 25 Indische tijd of 13 u. 55 Belgische tijd landen we in de Charles de Gaulle-luchthaven. Iedereen moet het vliegtuig verlaten en we moeten naar de transit-zone in de luchthaven. Het vliegtuig wordt eerst volledig gereinigd en zal om 16 u. vertrekken naar Frankfurt. We weten dat Father Rogers en alle vrienden van Wanakkam ons reeds om 18 u. verwachten in Brussel. Wat nu gedaan? Niemand heeft frans geld op zak om te telefoneren en we kunnen niet buiten. Met een Visa-kaart, na veel proberen want we kennen het systeem niet, slagen we er tenslotte in om te telefoneren naar Father Rogers. Onze aankomst is weer met zoveel uren uitgesteld. We hopen nog een vliegtuig te kunnen nemen in Frankfurt naar Brussel deze avond. Waarschijnlijk is er nog een vlucht die om 21 u. 30 vertrekt in Frankfurt. Father Rogers neemt de gelegenheid te baat om iedereen van het gezelschap even aan de lijn te roepen.

Om 16 u. 26 stijgen we op richting Frankfurt. Door het uitvallen van de computer van de luchthaven die het opstijgen van de vele vliegtuigen

regelt vertrekken we wat later dan normaal. Tijdens de vlucht krijgen we nog een maaltijd met een klein flesje rode wijn. Om 17 u. 12 staan we terug op de grond, ditmaal in Frankfurt.

Onmiddellijk klampen we een bediende van de Lufthansa aan voor een vlucht naar Brussel, en ja, hoor, er vertrekt nog een vliegtuig naar Brussel om 21 u. 30 en er is nog plaats voor ons. De tiketten worden in regel gebracht en via de draagbare telefoon worden de nodige richtlijnen doorgegeven om onze bagage naar het juiste vliegtuig over te switchen. We halen onze instapkaarten en deze laatste uren brengen we gezellig door in het luchthavenrestaurant en betalen er met onze dollars. Op een groot bord kunnen we het vertrek van de vliegtuigen volgen. Elke vijf minuten vertrekken er vier of vijf. We drinken "ein grosses Bier", een lekkere koffie en eten naargelang ijskroom of fritjes, nietwaar Yessy? Het is weer de goede smaak van thuis.

Om 21 u 15 stappen we in onze Boeing 737. De Lufthansa heeft zo maar eventjes 106 van dit type vliegtuigen in dienst. Het zijn echte koerspaarden. Wegens het heel drukke luchtverkeer vertrekken we 14 minuten later dan voorzien. Geen nood, zegt de piloot, we zullen wat rapper vliegen.

Buiten valt de duisternis, we zien de rode kim van de ondergaande zon. De duitse airhostesses serveren ons vliegensvlug een lekker en stevig avondmaal. En tegen dat alles op is en afgeruimd zien we de lichtjes van Brussel. Een feëriek beeld om nooit te vergeten.

Om 22 u. 22 zetten we voet aan wal. Veilig en wel terug thuis. Broeder Rabau is present en loodst ons vlug door de douane en de paspoortkontrolle. Nog een kleine tegenslag. Er ontbreken vier reiskoffers. Eerst nog de formaliteiten vervullen voor het opzoeken van deze valiezen en daar zijn we weer bij onze vrienden die ons staan op te wachten.

Ze zijn er allemaal, Father Rogers op kop, en Margrietje, en Gaston en Maria, en Wiske en Roger, de ouders en de zuster van de Jos, en de kinderen en de vrienden van Sint Stevens Woluwe, en nonkel Willy en tante Godelieve, en Yvonne, en nog zovele anderen. We worden op gejuich en applaus onthaald en krijgen nog een bloemetje ook.

Ondanks het gevorderde uur worden we nog naar de zaal "Ons Huis" van Sint Stevens Woluwe geloodst waar we vergast worden op lekkere broodjes. Een gans komitee had gisteren al een volledig avondmaal klaar gemaakt. Dan maar weer uitgesteld tot vanavond om 6 u. Toen kwam die telefoon uit Parijs en opnieuw uitstel. Dan maar van de nood een deugd gemaakt, en met allen die er reeds waren om ons te verwelkomen, hebben ze een heel deel zelf opgegeten. Dank U, goede vrienden van Sint Stevens Woluwe. Heel in het kort vertellen alle reizigers dan nog iets over deze zeer geslaagde reis. Jan doet de inleiding in het engels zoals hij dit zovele malen in India gedaan heeft. Jos geeft de indrukken van zijn eerste India-reis. Rosette vertelt over de nieuwe projecten die we meebrengen. Martha ziet in onze reis een boodschap van geloof, hoop en liefde. Rik vertelt over de vele vrienden die we in India ontmoet hebben.

Zo is dan de zoveelste reis van het Wanakkam-team voor goed achter de rug. Veilig en wel terug thuis met een stapel dia's en informatie, boordevol enthousiasme om er terug iets aan te doen. We komen terug met een boodschap uit India. Aan ons om die boodschap verder uit te dragen. Dit is nu onze opdracht. "We will never forget".

We hebben het de hele reis gevoeld. Vele vrienden hebben voor ons gebeden, de ganse reis lang. Vrienden van bij ons, en vrienden uit India. De Heer was werkelijk bij ons. Het was een gezegende reis. 's Anderendaags komen de vier achtergebleven valiezen ook toe. Ze werden in Frankfurt op een verkeerde band gezet.

Einde goed, alles goed. God zij dank !!!

A thing of beauty is a joy for ever!!! Dit mogen we in waarheid getuigen over deze reis.

14/10/92. RIK VANLERBERGHE